

Deur dicht voor illegaal gekapt merbau!

Een onderzoek van Milieudefensie
naar merbau in vloeren en buitendeuren
Deel 2, december 2008

Milieudefensie. Een wereld te winnen.

Colofon

Onderzoek en tekst: Daniëlle van Oijen en Petra Lettink
Vertaling: Liesbeth de Wolf
Eindredactie: Meike Skolnik
Foto voorpagina: Greenpeace
Vormgeving: Ruparo, Amsterdam
December 2008

©2008, Milieudefensie
campagne Globalisering en Milieu
Postbus 19199
1000 GD Amsterdam
Servicelijn: 020 62 62 620
service@milieudefensie.nl
www.milieudefensie.nl

Winkelinspecties:
Mariet Dekking
Gery van Nieuwkoop
Marleen van Ooijen
Geurt van de Kerk
Marianne van Gemert
Petra Jansen
Riet David
Erna van Ooijen
Johan Derks
Jan Willem van Leenhoff
Inger Lansen
Yvonne Zandbergen
Roelof Eshuis
Jos Foole
Annette Kok
Karen Lammerink
Paulette Jansen
Mariette van der Heijde
Piet van Zon
Annie van Zon
Jasper Korff
Anna Vester

Milieudefensie / Friends of the Earth Netherlands

Met het oplossen en voorkomen van milieuproblemen is een wereld te winnen. Voor onszelf en toekomstige generaties. Milieudefensie is een beweging van mensen die zich hiervoor inzet: lokaal, landelijk en wereldwijd. In Nederland met de steun en inzet van ruim negentigduizend leden en donateurs en tachtig lokale afdelingen. Wereldwijd als lid van Friends of the Earth International. Friends of the Earth is een milieunetwerk met lidorganisaties in zeventig landen verspreid over alle continenten, vijfduizend lokale afdelingen en meer dan twee miljoen leden en donateurs.

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1. Inleiding	6
1.1 Illegale houtkap en de gerelateerde handel in merbau	6
1.2 Onderzoek van Milieudefensie en haar zusterorganisaties	7
2. Illegale en destructieve houtkap in Papoea	9
2.1 Stand van zaken rond illegale en destructieve houtkap	9
2.2 Een Indonesisch exportverbod	9
3. Europese reactie op illegale houtkap	11
3.1 De handel in merbau in de Europese Unie	11
3.2 FLEGT: de reactie van de Europese Unie	12
4. Onderzoek Milieudefensie in Nederland	13
4.1 Doel	13
4.2 Methode	13
5. Onderzoek naar merbau buitendeuren	15
5.1 Winkelinspecties van houten buitendeuren	15
5.2 Producenten en importeurs van houten buitendeuren	18
6. Onderzoek naar merbau vloeren	25
6.1 Winkelinspecties van merbau vloeren	25
6.2 Producenten en importeurs van houten vloeren	30
7. Conclusies	34
7.1 Merbau vloeren en deuren op de winkelvloer	34
7.2 Productie en import van merbau vloeren en deuren	35
7.3 Milieuclaims	35
8. Aanbevelingen	36
8.1 De politiek	36
8.2 De bedrijven	37
Bijlage 1. Bezochte vestigingen per winkelketen in 2008	38
Bijlage 2. Geënuquêteerde deuren- en vloerenproducenten en importeurs	39
Bijlage 3. Enquête vloeren en deuren	40

**Gede Pangrango
nationaal park,
Indonesië**

Samenvatting

Illegale en destructieve kap gaat onverminderd door in vele bosrijke landen. Een belangrijke oorzaak hiervan is de grote vraag naar goedkoop hout.

Merbauhout is afkomstig van bedreigde boomsoorten die vooral in de laaglandregenwouden van de Indonesische provincie Papoea groeien, maar ook in andere delen van Indonesië, Maleisië en Papoea Nieuw Guinea. Schattingen zijn dat de houtladingen merbau uit Indonesië voor 80 procent bestaan uit illegaal gekapt hout. Een deel van dat hout komt terecht op de Europese markt.

Het antwoord van de politiek om de handel in illegaal gekapt hout tegen te gaan, is tot nu toe te mager. Er worden wel enkele goede stappen gezet door de Europese Commissie, zoals het afsluiten van partnerschappen met belangrijke producentenlanden over handel in aantoonbaar legaal hout, maar er is nog steeds geen Europese wetgeving die de handel in illegaal gekapt hout verbiedt.

Nederland is binnen Europa een grootverbruiker van merbauhout voor buitendeuren en in mindere mate voor vloeren. Nederland is het enige land in Europa waar buitendeuren hoofdzakelijk en traditioneel van merbau worden gemaakt. Dit onderzoek richt zich daarom op het gebruik van merbau in houten vloeren en buitendeuren op de Nederlandse markt.

Milieudefensie onderzocht in het najaar van 2008 het assortiment houten buitendeuren en vloeren bij 38 vestigingen van bouwmarkten, bouwgroothandels en parketspecialzaken. Daarnaast werden enquêtes verstuurd aan 36 deuren- en vloerenproducenten en importeurs. Milieudefensie onderzocht daarbij de herkomst van het merbau, of het hout aantoonbaar legaal en duurzaam was geproduceerd en het beleid van de bedrijven voor duurzaam geproduceerd hout. Ook werd bekeken of de milieuclaims die bedrijven maken wel aantoonbaar juist zijn.

De belangrijkste conclusies uit het onderzoek:

1. Er is nog steeds volop merbau verkrijgbaar op de Nederlandse markt in deuren en vloeren.
2. De consument van buitendeuren heeft nog steeds geen duurzaam alternatief voorhanden. Voor houten vloeren is dit wel het geval.
3. Er zijn duidelijke verschillen tussen de bedrijven. Achterblijvers laten hun inspanningen voor duurzame alternatieven voor merbau afhangen van de vraag naar duurzaam hout op de markt. De meer vooruitstrevende bedrijven ontwikkelen actief alternatieven en proberen de merbau handelsketens op te schonen van illegaal hout.
4. Bij de parketspecialzaken vond Milieudefensie de meeste misleidende of niet aantoonbaar juiste milieu-informatie over de duurzaamheid en legaliteit van het merbauhout.

Aanbevelingen

De handel in illegaal en destructief gekapt merbauhout naar Nederland is niet langer houdbaar. Daarom roept Milieudefensie de Nederlandse overheid op om zich in te zetten voor stevige Europese wetgeving om de handel in illegaal gekapt hout tegen te gaan en ervoor te zorgen dat deze zonder verdere vertragingen wordt aangenomen.

Milieudefensie roept overheden, bedrijven en de landen waar het merbauhout vandaan komt, op ervoor te zorgen dat de boomsoorten die gekapt worden voor merbauhout op de CITES-lijst worden geplaatst om zo de handel te reguleren en uitsterven te voorkomen.

Milieudefensie roept bedrijven op alleen nog maar in aantoonbaar legaal en duurzaam geproduceerd merbau te handelen en dit ook te eisen van hun toeleveranciers. Daarnaast moeten zij duurzame alternatieven ontwikkelen.

1. Inleiding

1.1 Illegale houtkap en de gerelateerde handel in merbau

Illegale en destructieve houtkap blijft een groot probleem voor veel bosrijke landen in deze wereld. De internationale vraag naar hout, palmolie en soja is een sterke aanjager voor deze ontbossing en bosdegradatie. Het WWF heeft onlangs berekend dat bijna éénvijfde van de totale import van hout en houtproducten naar de Europese Unie van illegale of verdachte herkomst is¹.

Vernietiging van bossen leidt tot het verlies van biodiversiteit, achteruitgang van het milieu en klimaatverandering. Bovendien versterkt ontbossing de armoede van de inheemse en lokale bevolking die van deze bossen afhankelijk zijn voor hun levensonderhoud.

China en Indonesië zijn de grootste leveranciers van tropische hardhouten vloeren op de Europese markt, waarvan merbau één van de belangrijkste houtsoorten is die wordt gebruikt². Indonesië is wereldkampioen ontbossing, met jaarlijks een verlies van 1,87 miljoen hectare bos en het grootste ontbossingspercentage van alle bosrijke landen ter wereld³. Schattingen van de omvang van illegale houtexporten van merbau bedragen tot 80 procent voor Indonesië en meer dan 90 procent voor Papoea Nieuw Guinea⁴.

Houtstammen worden, ondanks het exportverbod, uit Indonesië gesmokkeld. Maar ook de containerhandel bevat illegaal geogst hout, vooral vierkant gezaagd merbau. Documenten worden vervalst om de Maleisische oorsprong op te eisen voor illegaal Indonesisch hout. Meer hout wordt geogst dan toegestaan, en via de haven van Soerabaja, waar de verwerkende industrie is gevestigd, komt het terecht op de internationale markt. In Papoea Nieuw Guinea worden boskagebieden vaak niet toegewe-

zen in overeenstemming met de boswetgeving, bijvoorbeeld door het ontbreken van een weloverwogen instemming van de lokale landeigenaren.

Merbau is de commerciële handelsnaam voor het hout van de *Intsia spec.*, boomsoorten die in de laaglanden van het tropische regenwoud groeien en als 'kwetsbaar' worden aangemerkt op de rode lijst van de IUCN voor bedreigde soorten⁵. Dit betekent dat deze soorten een hoog risico lopen om in het wild uit te sterven. Overheden en NGO's spannen zich in om merbau op de CITES-lijst⁶ te krijgen, om zo de bescherming ervan te waarborgen en de handel in merbau te reguleren, maar dit is nog niet gelukt tot op heden, waarschijnlijk omdat voldoende draagvlak ontbrak. Merbau is zeer gewild hardhout voor producten als buitendeuren en vloerdelen.

Bomen die het merbauhout leveren worden momenteel alleen nog in commerciële hoeveelheden aangetroffen op het eiland Nieuw Guinea, wat bestaat uit de Indonesische provincies Papoea en West-Papoea en het land Papoea Nieuw Guinea. Op dit eiland bevindt zich het op drie na grootste intacte boslandschap van de wereld, na de Amazone en het Kongo Basin.

Dit bos is onderdeel van het Paradise Forest, een indrukwekkend regenwoud dat zich uitstrekt over Zuidoost-Azië, Papoea Nieuw Guinea, Indonesië en de Salomonseilanden. Inheemse bevolkingsgroepen hebben vele generaties geleefd in dit regenwoud en in de Paradise Forests liggen een aantal gebieden met de grootste biodiversiteit ter wereld. Diersoorten als orang-oetans, olifanten en tijgers en meer dan 1500 vogelsoorten maken deel uit van het rijke ecosysteem⁷. Het Paradise Forest wordt bedreigd door illegale en destructieve houtkap.

1 WWF (July 2008) Illegal wood for the European market.

2 Global wood, industry news & markets (September 2008) wood products prices in UK and Netherlands.

3 FAO (2007) State of the worlds forests 2007.

4 See for explanation and sources: Greenpeace and Milieudefensie (2007) Shut the door on illegal merbau!

5 <http://www.iucnredlist.org>

6 Convention on International Trade in Endangered Species.

7 WRI (2005) The wealth of the poor: managing ecosystems to fight poverty.

NICHOLAS COLIN

Overheden van houtimporterende en -producerende landen hebben stappen ondernomen om de illegale houtkap en aanverwante handel tegen te gaan. Ze zijn er echter nog lang niet in geslaagd om illegale houtkap een halt toe te roepen en illegaal hout te weren van hun markten.

De financiële crisis en de daaruit volgende afname van de houtvraag, heeft geleid tot een verminderd gebruik van tropisch hardhouten eindproducten: in de eerste helft van 2008 is 12 procent minder ruw gezaagd hardhout geïmporteerd. Verbazingwekkend is echter dat de import van hardhouten vloerdelen in de Europese Unie in dezelfde periode enorm is toegenomen.⁸

1.2 Onderzoek van Milieudefensie en zusterorganisaties

Omdat merbauhout nog steeds wordt verhandeld in Nederland, hebben Greenpeace Nederland en Milieudefensie in 2007 onderzoek gedaan naar de handel in merbauhout voor buitendeuren en vloerdelen⁹. Houthandelaren, buitendeuren- en vloerenproducenten, evenals bouwmarkten en bouwgroothandels wer-

den getest op het gebruik van merbau in hun producten. Ook het duurzaam houtbeleid, de legaliteit en de duurzaamheid van de merbau-producten van de genoemde bedrijven werden onderzocht. Daarnaast werden door de zusterorganisaties van Milieudefensie, winkels in Finland, Oostenrijk, Groot-Brittannië, Letland en Frankrijk op kleinere schaal geïnventariseerd om een beeld te krijgen van de Europese dimensie van de merbauhandel.

Het grootste deel van de bedrijven kon niet bewijzen dat de merbau in hun producten van legale herkomst was, laat staan duurzaam geproduceerd was. Desondanks gaven veel bedrijven misleidende informatie door hun consumenten te vertellen dat het merbau afkomstig was uit verantwoord beheerde bosgebieden.

In reactie op dit onderzoek hebben verschillende bouwmarkten toegezegd om merbau geleidelijk uit het assortiment te laten verdwijnen en te zoeken naar alternatieven. Ook stelden bouwmarkten, producenten en importeurs voor om, samen met hun leveranciers, een traject in te gaan om de legaliteit en duurzaamheid van merbau vast te stellen. Een aantal bedrijven weigerde zijn verantwoordelijkheid te nemen.

Dit jaar continueren Milieudefensie en haar Europese zusterorganisaties van Friends of the Earth

⁸ Global wood, industry news & markets (September 2008) wood products prices in UK and Netherlands.

⁹ Greenpeace and Milieudefensie (2007) Shut the door on illegal merbau!

MILIEUDEFENSIE

het onderzoek met nieuwe inventarisaties en vragenlijsten naar het gebruik van merbau in de vloeren- en buitendeurenhandel. Doelstelling is om de import van illegaal en destructief gekapt merbauhout op de Europese markt te stoppen. Het onderzoek wordt gebruikt als oproep aan Nederland en andere lidstaten om zich in te zetten voor stevige Europese wetgeving die de handel in illegaal gekapt hout stopt zonder enig verder oponthoud.

2. Illegale en destructieve houtkap in Papoea

2.1 Stand van zaken rond illegale en destructieve houtkap

Het tempo van de ontbossing in het Indonesische Papoea is de afgelopen tien jaar aanzienlijk toegenomen, door de ongeremde houtkap in het gebied. Als één van de grootst overgebleven ongeschonden regenwouden van Azië, leveren de wouden van Papoea op grote schaal hout aan de verwerkende industrie. Omdat commercieel aantrekkelijke boomsoorten steeds schaarser worden op de andere eilanden van Indonesië, verschuift alle aandacht nu naar Papoea. Merbau is de afgelopen jaren systematisch geplunderd uit de bossen van Papoea om aan de internationale vraag naar tropisch hardhout te voldoen.

Tussen 1989 en 1997 heeft het Ministerie van Bosbouw in Jakarta veertig bosconcessies (HPH) uitgegeven die tenminste 10 miljoen hectare aan bos beslaan. Sommige zijn gekoppeld aan machtige politieke leiders en de krijgsmacht. Het effect op de bossen en de gemeenschap is duidelijk: in het begin van de jaren '90 was de jaarlijkse, wettelijk toegestane kap voor West-Papoea door het Ministerie vastgesteld op 732.000 kubieke meter. Aan het eind van de jaren '90 was dit uitgebreid tot 2,3 miljoen kubieke meter. Plaatselijke gemeenschappen die voor hun levensonderhoud afhankelijk zijn van de bossen, profiteerden niet mee van de winsten, maar werden in plaats daarvan armer naarmate het tempo van de vernietiging van de bossen toenam¹⁰.

Indonesië is momenteel bezig met het ontwikkelen van een 'Timber Legality Assurance System' om op deze manier zo goed mogelijk een einde te maken aan de verwarring, veroorzaakt door de tegenstrijdige en vaak elkaar overlappende boswetten en zo benodigde helderheid te verschaffen aan de sector. Maar zolang de internationale vraag naar goedkoop tropisch hardhout blijft bestaan, en zolang een strenge controle door de importerende landen ontbreekt, blijven

de bossen en het levensonderhoud van gemeenschappen die afhankelijk zijn van de wouden in Papoea, in gevaar.

2.2 Een Indonesisch exportverbod

In 2001 voerde de Indonesische overheid een exportverbod in op houtstammen en houtsnippers, voornamelijk omdat de Indonesische verwerkende industrie door zijn grondstoffen heen raakte. Sindsdien is het verbod uitgebreid met een verbod op de export van ruw gezaagd hout en spoorwegdwarsbalken, officieel om de toegevoegde waarde van bosbouwproducten te vergroten en om banen te scheppen. Een bijkomend voordeel is dat het de controle op en de preventie van de illegale merbauhandel vergemakkelijkt voor de Indonesische regering. Met ingang van 29 juli 2008 is het dan ook niet meer toegestaan om merbauhout zelfs in een nog verder verwerkte vorm te exporteren (vierkant aan vier zijden en eenvoudig lijstwerk met een dikte x breedte van maximaal tienduizend vierkante millimeter).

Desondanks bestaat de handel in deze producten tot op de dag van vandaag en wordt het Indonesische exportverbod daarmee geschondden. Importerende landen, waaronder Nederland, houden geen actief toezicht op het uitsluiten van de verboden producten van hun markten. De Nederlandse overheid beweerde dat ze niet in staat is dit exportverbod te handhaven. De Wereld handelsorganisatie (WTO) concludeerde dat de uitvoering van het exportverbod door de Indonesische autoriteiten heeft gefaald en wordt tenietgedaan door de enorme buitenlandse vraag naar Indonesisch rondhout¹¹. In januari 2008 kondigde de gouverneur van Papoea een exportverbod op houtstammen naar andere Indonesische provincies af. Dit is bedoeld om de houtverwerkende industrie in Papoea te stimuleren. Volgens de productiebedrijven op Java, leidde dit tot hogere prijzen en een gerin-

GREENPEACE

De boom waar het merbauhout van gewonnen wordt; de *Intsia spec.*

¹⁰ Update by Minang Minangsari, Telapak, November 2008.

¹¹ WTO (2007) WTO review: illegal logging continues to plague Indonesia, trade policy review.

Voorbeelden van illegale en destructieve houtkap in Papoea

Een bijdrage van Minang Minangsari, Telapak, november 2008

Driehonderdduizend kubieke meter merbau gesmokkeld naar China

In 2005 bracht Telapak/EIA een gedetailleerd verslag uit waarin werd beschreven hoe elke maand driehonderdduizend kubieke meter merbau vanuit Papoea naar China werd gesmokkeld om verwerkt te worden tot vloerdelen. Kort daarna zond de Indonesische regering er een handhavingsploeg op uit in de grootste illegale houtkaphandhavingsoperatie tot op heden. Tegen het einde van de operatie, in mei 2005, was meer dan vierhonderdduizend kubieke meter illegaal merbauhout onderschept en waren er meer dan 186 verdachten bekend bij de politie. Het illegaal kappen van merbau was zo goed als gestopt. De effecten waren snel merkbaar in het buitenland: de prijs van merbaustammen in China steeg met meer dan 100 procent naar 700 dollar per kubieke meter en handelaren spanden zich in om merbauhout te krijgen¹². Deze situatie was van korte duur. Een paar jaar na de grote handhavingsoperatie nam de illegale houtkap weer toe. De grote vraag naar waardevol merbauhout uit Papoea is de stuwende kracht, waarbij corruptie, tegenstrijdige boswetgeving en een zwakke handhaving de situatie nog eens verslechteren.

Dertienhonderd kubieke meter illegaal gekapt merbauhout in Kaimana en Nabire

Een recent voorbeeld van illegale houtkap in Papoea vond plaats in mei 2008, toen de politie dertienhonderd

derd kubieke meter merbaustammen onderschepte ter waarde van 2,3 miljoen dollar in de regio Kaimana en Nabire. Deze houtstammen waren eigendom van PT Kaltim Hutama en PT Centrico, twee houtkapbedrijven die werkzaam zijn in de regio. De leidinggevenden van beide bedrijven werden gearresteerd en beschuldigd van houtkap buiten het toegestane gebied en houtkap met een verlopen vergunning¹³. Op 18 oktober 2008 werden beide bedrijven door Greenpeace betrappt op het doorzetten van hun houtkapactiviteiten. Dit terwijl hun vergunningen waren ingetrokken¹⁴.

De controle op de handel in merbau werd verder afgezwakt toen het Ministerie van Handel aan drie bedrijven uit Soerabaja (op het eiland Java) een vrijstelling verleende voor het exportverbod op gezaagd timmerhout. Deze bedrijven mochten zeventigduizend kubieke meter 'huisvestingscomponenten' maken van merbauhout en naar China exporteren tot eind 2008 voor een ontwikkelingsproject in Mongolië. Uit onderzoek, uitgevoerd door Telapak/EIA, bleek dat deze bedrijven allemaal worden aangevoerd door één persoon, Ricky Gunawan, die had toegegeven dat hij in 2006 elke maand drieduizend kubieke meter grofgezaagd merbauhout naar China exporteerde. Deze 'huisvestingscomponenten', gestuurd door Gunawan, bleken ook grofgezaagde merbau palen te bevatten. De machtiging verschaft hem in wezen een dekmantel om door te gaan met het smokkelen van merbau naar China¹⁵.

13 Sinar Harapan, Tersangka Pembalakan Liar Bolak-balik Jakarta-Nabire dengan Pesawat Khusus, May 31, 2008.

14 Tempo Interactive, Greenpeace Discovers Illegal Logging in Nabire, October 18, 2008.

15 Telapak/EIA (2008), A Backward Step.

12 Telapak/EIA, A Backward Step, 2008.

gere beschikbaarheid van merbau. De groei van de verwerkende industrie in Papoea kan negatief uitpakken voor de bossen: het draagt namelijk bij aan het vergroten van de gapende kloof tussen de enorme vraag naar hout door de verwerkende industrie en het kleinere aanbod van hout wat volgens de kapquota uit de Indonesische bossen komt. Dit verschil tussen vraag en aanbod leidt tot illegale houtkap.

3. Europese reactie op illegale houtkap

3.1 De handel in merbau in de Europese Unie

De officiële statistieken van de Europese Unie bevatten geen informatie over de import en handel van merbauproducten. Een compleet overzicht van officiële data over de export van merbau vanuit Indonesië, Maleisië en Papoea Nieuw Guinea ontbreekt eveneens. China registreert de importgegevens wel en lijkt veruit de grootste importeur van merbau te zijn, voornamelijk voor de productie van eindproducten als vloerdelen en meubelen. Europese landen importeren op hun beurt merbau vloerdelen vanuit China. In 2006 werd naar schatting vijftigduizend kubieke meter merbau (rondhoutequivalenten) geïmporteerd¹⁶. Indonesië is de grootste leverancier, maar Maleisië en China zijn ook belangrijke leveranciers. Zowel gezaagd hout als verder ver-

werkte producten, zoals vloerdelen en deuren, worden geïmporteerd.

In 2006 was Nederland de grootste producent en eindgebruiker van merbau buitendeuren en vloerdelen in Europa, voornamelijk geïmporteerd vanuit Indonesië. België en Duitsland volgen. Verrassend is dat Nederland het enige land in de Europese Unie is waar deuren traditioneel van merbauhout worden gemaakt. In andere landen zijn vloerdelen het voornaamste eindproduct. Wel 50 procent van de import in Europa gaat via deze drie landen, maar de onderlinge handel is levendig in de Europese Unie¹⁷. Het afgelopen jaar is de import van tropische hardhoutsoorten voor vloerdelen vanuit Indonesië naar het Verenigd Koninkrijk echter toegenomen¹⁸, zodat de ranglijst van merbau-importeurs veranderd zou kunnen zijn.

De 'fout hout fanfare' van Milieudefensie dringt bij Euro-commissaris Dimas aan op stevige wetgeving tegen illegale kap en handel.

16 James Hewitt (2007) The supply of merbau from range states through to end users in the Netherlands – A summary of salient information.

17 James Hewitt (2007) The supply of merbau from range states through to end users in the Netherlands – A summary of salient information.

18 ITTO TTM report 13:18 (September 2008).

MICHEL WJUNBERGH

3.2. FLEGT: de reactie van de Europese Unie

Volgens Milieudefensie heeft de Europese Unie, als één van de voornaamste eindgebruikers en importeurs van hout, de plicht een wet aan te nemen die illegaal hout weert van de markt. Een wet die de daders van de handel in illegaal gekapt hout verantwoordelijk maakt, die de gevolgen op het milieu en de sociale gevolgen van deze handel op de bossen in de wereld zoveel mogelijk terugdringt, en die helpt de internationale bosbouwsector te veranderen.

In 2003 lanceerde de Europese Commissie het FLEGT-actieplan¹⁹. FLEGT stelt illegale houtkap en de handel in illegaal gekapt hout op de Europese markt aan de orde en ondersteunt de ontwikkeling en toepassing van duurzaam bosbeheer wereldwijd.

Eén van de hoekstenen van het actieplan zijn de VPA's (Voluntary Partnership Agreements) tussen de Europese Commissie en de houtproducerende landen. De overeenkomst heeft als doel de houtproducerende landen te steunen in het verbeteren van hun bosbeheer en -management, en om een vergunningensysteem in te voeren dat garandeert dat zij legaal hout exporteren naar de Europese Unie. Tot nu toe zijn er officieel onderhandelingen begonnen met Indonesië, Maleisië, de Republiek Congo en Kameroen. Ghana heeft als eerste land in september 2008 de VPA- onderhandelingen afgerond.

Milieudefensie verwelkomt de VPA's. Ze bieden een kans aan producerende landen om verandering door te voeren in 'forest governance'²⁰ en het verbeteren en handhaven van bos- en milieuwetgeving. VPA-onderhandelingen vormen een goed platform voor een dialoog tussen de regering en de maatschappelijke organisaties in producentenlanden.

VPA's alleen zullen echter niet toereikend zijn om in de nabije toekomst de illegale en destructieve houtkap op wereldniveau wezenlijk terug te brengen. Belangrijke tekortkomingen vormen het risico op handel met oorsprongswijziging via derde landen, het witwassen van hout en

het beperken van het productenscala dat onder de wetgeving valt. Slechts een beperkt aantal producerende landen is geïnteresseerd in VPA-onderhandelingen en deze onderhandelingen, hoewel waardevolle processen als ze goed worden toegepast, duren jaren.

Afgezien van CITES²¹, (waar merbau nog niet op de lijst staat, noch veel andere soorten die belangrijk zijn in de internationale houthandel) is er geen ander bindend systeem om de legaliteit van houtproducten te controleren die op de markt van de Europese Unie verhandeld worden.

De Europese Commissie erkende dit en ontwierp een wetsvoorstel waarin verplichtingen voor ondernemers zijn vastgelegd die het risico op handel in illegaal gekapt hout zo klein mogelijk maken. Dit voorstel werd uiteindelijk in oktober 2008 gedaan, nadat het telkens weer was uitgesteld. Dit ondanks verschillende verzoeken om onmiddellijke actie van lidstaten zoals Nederland, industriefederaties en bedrijven, het Europese Parlement en maatschappelijke organisaties.

Interne discussies binnen de Europese Commissie en een lobby van de industrie hebben geleid tot een zwak compromis. Gelukkig hebben de Europese Raad en het Europees Parlement de mogelijkheid het wetsvoorstel te verbeteren of te versterken.

Eén van de belangrijkste zwakke plekken in het wetsvoorstel is, dat het voorstel niet expliciet de import, de verkoop en het bezit van illegaal gekapt hout en houtproducten verbiedt. Ook worden geen stevige sancties vastgesteld, tegen degenen die betrokken zijn bij dergelijke praktijken. Zorgelijk is ook de magere bijdrage van het voorstel aan de oorspronkelijke doelstellingen: het stoppen van ontbossing, het verminderen van klimaatverandering, het terugbrengen van het verlies van biodiversiteit, het verlichten van armoede en beschermen van de rechten van de inheemse volkeren. Tenslotte ontbreekt een sterke en duidelijke algemene standaard voor legaal hout.

19 FLEGT: Forest Law Enforcement Governance and Trade.

20 De regels en gedragingen die van invloed zijn op de manier waarop bevoegdheden worden uitgeoefend, waarbij het met name gaat om openheid, betrokkenheid/participatie, verantwoordingsplicht, doeltreffendheid en samenhang.

21 CITES: Convention on International Trade in Endangered Species.

4. Onderzoek Milieudedefensie in Nederland

4.1 Doel

Het doel van dit onderzoek is om een beeld te krijgen van de productie en verkoop van merbauproducten in Nederland. Daarnaast wil Milieudedefensie meer duidelijkheid verkrijgen over de herkomst van het merbauhout en de legaliteit en duurzaamheid van de houtkap.

Milieudedefensie richt zich in dit onderzoek op merbau, omdat deze houtsoort en de tropische laaglandregenwouden (waar deze boom groeit) door illegale en destructieve houtkap bedreigd worden. Nederland speelt bovendien binnen Europa een hoofdrol in de merbauhandel.

Milieudedefensie wil met dit jaarlijks terugkerende onderzoek de onderzochte bedrijven aansporen om alleen te handelen in legaal en duurzaam geproduceerd hout. In 2007 bleek namelijk dat bedrijven de legaliteit en duurzame productie van de merbau vloeren en deuren niet aan konden tonen. Milieudedefensie wil daarom jaarlijks onderzoeken of dit verbetert en of het aandeel legaal en duurzaam geproduceerd hout in het assortiment buitendeuren en vloeren stijgt. Daarnaast wil Milieudedefensie bedrijven aansporen om consumenten van aantoonbaar juiste en niet misleidende informatie te voorzien. Deze casus wil Milieudedefensie gebruiken om de overheid op te roepen om in te zetten op stevige Europese wetgeving, die de handel in illegaal gekapt hout tegengaat.

4.2 Methode

Winkelinspecties

In de tweede helft van oktober 2008, bezocht Milieudedefensie tien ketens van bouwmarkten, bouwgroothandels en leden van Parket Groep Nederland. Per winkelketen werden tenminste drie vestigingen bezocht (zie bijlage 1). De onderzochte winkelketens zijn: Gamma, Praxis, Karwei, Formido, Imabo, Bouwmaat, Hornbach, Multimate, Multi Vloer en Parket Tree. Dit zijn dezelfde winkelketens als in het Milieudedefensie en Greenpeace onderzoek van 2007 plus twee

grote ketens van parketspecialzaken. Ook zijn vier filialen bezocht van Bruynzeel Parket en winkels die lid zijn van Parket Groep Nederland (Salland Parket, Kern Parket) om ook buiten de grotere ketens een beeld te krijgen van het vloerenassortiment. In totaal zijn 38 vestigingen bezocht.

De onderzoekers inventariseerden op de winkel-vloer de houtsoorten die aangeboden werden voor de buitendeuren en houten vloeren. Van deze producten werden gegevens genoteerd over het merk, de houtsoort, het land van herkomst, de milieuclaims, de certificaten voor legaal of duurzaam bosbeheer en de prijs.

De verzamelde gegevens bestaan uit informatie die de onderzoekers in de winkels op de producten aantroffen, in bijbehorende folders staan vermeld en aanvullende informatie die door winkelmedewerkers werd gegeven. De onderzoekers zijn vrijwilligers, die voorafgaand aan het winkelbezoek middels een uitgebreide handleiding zijn getraind. De onderzoekers kijken tijdens de winkelinspecties door de ogen van de consument. De verzamelde informatie geeft een beeld van het beschikbare assortiment houten buitendeuren en vloeren voor consumenten, maar is geen afspiegeling van het totale aanbod op de Nederlandse markt.

Al deze gegevens zijn centraal ingevoerd en ter controle en aanvulling verstuurd aan de bedrijven. Daarbij werden ook vragen gesteld over het beleid voor duurzaam hout en legaliteit van het merbauhout.

Enquête

Daarnaast is op 14 oktober 2008 een enquête verstuurd aan 36 deuren- en vloerenproducenten en importeurs (zie voor een overzicht van de deuren en vloerenproducenten en importeurs bijlage 2). Ook de branche vereniging Parket-Groep Nederland en de Vereniging Voor Nederlandse Houtondernemingen (VVNH) hebben hier een afschrift van ontvangen. De deurenproducenten en -importeurs vertegenwoordigen het grootste deel van de markt voor consumenten en professionals. De vloerenproducenten en -importeurs zijn geselecteerd uit een grote

GREENPEACE

Stammen worden op schepen geladen in Nabire (Papoea, Indonesië).

groep bedrijven die op internet en in vakbladen merbau vloeren aanbieden. In deze enquête (zie bijlage 3) worden vragen gesteld over het assortiment houten buitendeuren en vloeren, de herkomst en legale of duurzame productie van dit hout, het beleid en de promotie van duurzaam geproduceerd hout.

Missie

Milieudefensie heeft in augustus 2008 een missie naar Indonesië ondernomen om de handelsrelaties tussen Nederland en Indonesië verder te onderzoeken en om direct met verschillende actoren in de houthandel en het bosbeheer te spreken. Milieudefensie heeft met vier Indonesische toeleveranciers van deuren aan de Nederlandse markt gesproken en met overheidsinstanties die de houthandel controleren. Daarnaast zijn de havens en industrieterreinen bij Jakarta bezocht, waar handel en overslag van merbau plaatsvindt.

5. Onderzoek naar merbau buitendeuren

5.1 Winkelinspecties van houten buitendeuren

Voor het onderzoek naar houten buitendeuren zijn van acht winkelketens, 26 filialen geïnventariseerd. Deze resultaten zijn schriftelijk voorgelegd aan de winkelketens voor controle en reactie. Gamma, Karwei, Bouwmaat, Imabo en Formido hebben daarop deze vragen beantwoord en de resultaten van de winkelinventarisaties gecontroleerd. Hornbach, Praxis en Multimate reagerden niet. In dit hoofdstuk zijn de resultaten weer-

gegeven over het assortiment, de milieucclaims die op de winkelvloer werden aangetroffen en het beleid voor duurzaam geproduceerd hout.

Assortiment buitendeuren van Doe-Het-Zelfzaken en bouwgroothandels

Uit de winkelinspecties blijkt dat bij de Doe-Het-Zelfzaken en bouwgroothandels bijna uitsluitend buitendeuren van merbauhout worden verkocht (zie tabel 1). Er staat slechts een enkele voordeur van massief okoumé of meranti in de rekken, die echter ook niet zijn gecertificeerd voor

Tabel 1. Resultaten winkelinspectie: Assortiment houten buitendeuren bij Doe-het-Zelfzaken en bouwgroothandels.

Bedrijf	Houtsoort	Merk ²²	Herkomst	Certificaat voor duurzaam bosbeheer
Bouwmaat	merbau	Java deuren, Horizon	Indonesië	nee
	massief okoumé	?	Gabon	nee
Hornbach	merbau	Horizon, Java deuren, Cando	?	nee
	vuren	V67 en V89	?	nee
Praxis	merbau	Cando	?	nee
	massief hardhout	Cando	?	nee
Gamma	merbau	Cando	Indonesië, Irian Jaya	nee
	vuren	Cando	Polen	nee
	hardhout	Cando	Indonesië, Irian Jaya	nee
Formido	merbau	Cando	Indonesië, Irian Jaya	nee
	vuren	Cando	Europees hout	nee
Karwei	merbau	Cando	Indonesië, Irian Jaya	nee
	vuren	Cando	Polen	nee
	hardhout	Cando	Indonesië, Irian Jaya	nee
Multimate	meranti	Cando	?	nee
	merbau	Signo, Cando, Skantrae, Northgo	?	nee
Imabo	merbau	Albo, Skantrae, Weekamp, Austria	Indonesië	nee

²² Alle merken die Milieudefensie aantrof tijdens de winkelinspecties, worden geleverd door de deurenproducenten en importeurs die zijn opgenomen in dit onderzoek.

duurzaam bosbeheer. Balkondeuren worden vaak van vurenhout gemaakt. De merbau deuren hebben geen van allen een certificaat voor duurzaam bosbeheer. De enige mogelijkheid voor consumenten om een duurzame buitendeur te krijgen, is om via de bouwgroothandel, op bestelling, een FSC²³-gecertificeerde houten deur te laten produceren van een alternatieve houtsoort.

Milieuclaims van bouwmarkten en bouwgroothandels

Consumenten die in de winkels vragen naar de duurzaamheid van de merbau buitendeuren, krijgen van medewerkers uiteenlopende toelichtingen. Soms wordt eerlijk toegegeven door de winkelmedewerkers dat er geen duurzaam hout is, maar er worden ook nog steeds onzinverhalen verteld over de duurzaamheid van het hout.

Hierbij een greep uit de gesprekken die Milieudefensieonderzoekers op de winkelvloer hebben gevoerd.

Bij Hornbach is de medewerker meer dan

23 FSC staat voor Forest Stewardship Council, een onafhankelijk gecontroleerd certificaat voor duurzaam bosbeheer.

eerlijk en bewust van het feit dat ze niet-duurzame producten in de schappen hebben staan. Op het verzoek *“Ik wil alleen een deur als het goed is voor het milieu.”*, wordt geantwoord: *“Als er geen merkje op staat dan is het niet gecertificeerd. Als dat zo is dan moet je deze niet hebben, want deze is niet gecertificeerd.”*

Een Praxis medewerker is gemotiveerd: *“Wij doen ons best, maar merbau vloeren en deuren zijn er nog niet van FSC. Wij halen het uit Indonesië en wij vertrouwen het niet dat het gecertificeerd is dus kunnen wij het niet als zodanig verkopen. Wij hopen dat dit ooit zo ver komt.”*

Zo ook bij Multimate: *“Wij vinden het jammer dat we niet aan FSC merbau kunnen komen, want dat zou veel beter zijn voor het milieu. Ik weet echt niet waar ons merbau vandaan komt.”*

Deze motivatie bij de winkelmedewerkers van Praxis en Multimate heeft tot dusverre helaas nog niet geleid tot aantoonbaar legaal en duurzaam geproduceerd hout voor de buitendeuren bij deze twee winkelketens.

Bij Formido waren de winkelmedewerkers heel enthousiast en goed geïnformeerd over FSC.

Bij Imabo is de winkelmedewerker niet goed ingelicht: *“Zijn er ook merbau deuren met FSC-keurmerk verkrijgbaar?”* *“Ja, wij verkopen alleen deuren met FSC want dat moet. Tropisch onbe-*

Merbau voordeuren

LIESBETH SLUITER

werkt hout mag namelijk niet meer geïmporteerd worden zonder FSC-keurmerk.”

Een medewerker van Bouwmaat vertelde dat alle hout en houtsoorten die zij verkopen beantwoorden aan de wettelijke voorschriften. Dit klinkt overtuigend, maar is zeker geen garantie voor legale houtkap, want het is nog niet vastgelegd in Europese of Nederlandse wetgeving dat bedrijven geen illegaal gekapt hout mogen verhandelen. Een andere Bouwmaat medewerker vertelt: *“Al het hout is alleen nog oude voorraad en daarna wordt geen ongecertificeerd hout meer verkocht.”* Bouwmaat heeft inderdaad aan Milieudefensie aangegeven het aandeel duurzaam hout de komende twee jaar te willen verhogen tot 60 procent, maar dat is dus nog niet de volle 100 procent en merbau buitendeuren blijven een struikelblok.

Beleid bouwmarkten en bouwgroothandel

In deze paragraaf wordt de reactie van de onderzochte bedrijven op de vragen van Milieudefensie over hun beleid voor duurzaam en legaal hout weergegeven.

Formido signaleert een toenemende vraag naar een duurzaam alternatief voor de merbau buitendeuren. Ze hebben nog geen buitendeuren in het assortiment met certificaat voor duurzaam bosbeheer. Formido voert hier wel actief beleid op. Waar mogelijk en van toepassing is, wordt, samen met de toeleveranciers, gewerkt aan het samenstellen van het assortiment gecertificeerd hout. Voor de houten buitendeuren heeft de toeleverancier aangegeven op korte termijn met een alternatief voor merbau op de markt te komen.

Intergamma antwoordt voor de winkelketens Gamma en Karwei en constateert dat de vraag naar duurzaam geproduceerd hout in de bouwmarkten minimaal is. Sinds 1995 heeft Intergamma het beleid ingezet om daar waar mogelijk en commercieel verantwoord FSC-gecertificeerd hout uit duurzaam beheerde bossen te betrekken. Intergamma promoot dit met folders, posters, productlabels en schaplabele. Het binnendeurenprogramma is nagenoeg geheel FSC-gecertificeerd. Het grootste struikelblok ligt in de merbau buitendeuren. Het streven is hier ook een FSC-gecertificeerd alternatief voor te ontwikkelen.

Onderzoek vindt plaats naar thermisch verduurzaamd hardhout, naaldhout met certificaat voor duurzaam bosbeheer en naar alternatieve houtsoorten als tatajuba, angelin pedra en *Eucalyptus grandis* met FSC-certificaat. Daarnaast is het verkrijgen van legaliteitsverklaringen met

betrekking tot merbau een permanent onderwerp van gesprek. Het is goed dat Intergamma dit bij de leveranciers aangeeft, maar uiteindelijk geeft alleen onafhankelijke controle en certificering van de handelsketen garanties voor legaal gekapt hout. Een bedrijf wat over zichzelf verklaart dat het legaal handelt is nog onvoldoende garantie hiervoor. Intergamma stelt verder dat de Indonesische overheid streng toeziet op illegale kap en handel, in het bijzonder ook op merbau. De Indonesische overheid heeft inderdaad handhavingsacties uitgevoerd, maar is nog niet in staat gebleken om de illegale en destructieve houtkap in Papoea te stoppen.

Bouwmaat stelt dat de vraag naar duurzaam geproduceerd hout erg laag is in hun marktsegment. Bouwmaat ziet hierin wel een aanleiding om dit juist extra te stimuleren en heeft als doelstelling om in twee jaar het omzetaandeel gecertificeerde houtproducten op de totale houtomzet van 8 procent naar 60 procent te doen stijgen.

Medewerkers van vestigingen worden getraind over FSC en PEFC²⁴ om de klanten goed te kunnen informeren. Op dit moment is nog geen enkele deur in het buitendeurenassortiment gecertificeerd. Samen met toeleverancier Dehagro, wil Bouwmaat alle balkondeuren binnen twee jaar van gecertificeerd hout leveren in alternatieve houtsoorten. Voor de andere buitendeuren houdt Bouwmaat nog een slag om de arm. Die worden alleen bij voldoende beschikbaarheid en kwalitatief hoogwaardige alternatieven ook vervangen door gecertificeerde producten. Bouwmaat laat nu alle toeleveranciers een legaliteitsverklaring ondertekenen. Dit is echter nog geen garantie voor legaal gekapt hout, omdat de bedrijven dit over zichzelf verklaren en de handelsketen en het bosbeheer niet onafhankelijk worden gecontroleerd.

Veris Bouwmaterialen groep antwoordde voor Imabo en signaleert vraag naar duurzaam hout in overheidsgerelateerde bouwprojecten. Imabo promoot FSC- en PEFC- gecertificeerde producten. Dit is voor Imabo één van de belangrijkste speerpunten voor de komende drie jaar. Imabo focust zich op hout uit Europa en wil zoveel mogelijk Europese producten gaan gebruiken. Vijf procent van de buitendeuren is FSC-gecertificeerd. Voor het merbauhout willen enkele leve-

²⁴ PEFC staat voor Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes. Dit is een mondiaal opererende organisatie, die nationale certificeringssystemen goedkeurt.

Acties van bouwmarkten na het Greenpeace/Milieudefensie merbaurapport in 2007

Formido heeft meer druk op de toeleveranciers gezet om op korte termijn met alternatieven te komen voor merbau buitendeuren. Door Maxeda, de koepel van Formido en Praxis, is er een uitgebreid beleid ontwikkeld voor alle productgroepen waarin hout wordt gebruikt. Daarin zijn vergaande doelstellingen opgesteld voor het aandeel duurzaam hout met daarbij een duidelijk tijdspad aangegeven. Er zijn voornamelijk geen sancties verbonden aan het afwijken van dit beleid. Milieuorganisaties en certificeringssystemen zijn bij de ontwikkeling van dit beleid betrokken.

Intergamma, de koepel van Karwei en Gamma, heeft na 2007 samen met toeleveranciers testen ingezet voor technische verduurzaming van hardhout en zacht hout als alternatief voor niet-gecertificeerd hardhout.

Tijdens de presentatie van het merbaurapport in 2007, stelde Intergamma binnen twee jaar het merbau uit te willen faseren.

Bouwmaat heeft snellere en concretere stappen gezet voor omzetting van de merbau balkondeuren naar duurzame alternatieven. Dit traject was al wel eerder in gang gezet. Daarnaast is het doel gesteld om binnen twee jaar 60 procent van het omzetaandeel in gecertificeerde producten te leveren. Daartoe zal in 2009 bijvoorbeeld het bangkirai worden ingekrompen ten gunste van FSC-gecertificeerd tuinhout.

Voor Imabo is de promotie van duurzaam hout één van de belangrijkste speerpunten voor de komende drie jaar (2009 t/m 2011).

ranciers met TFT²⁵-projecten gaan werken, maar voornamelijk is het merbauhout van onbekende herkomst in Indonesië. Imabo is zich bewust van de noodzaak tot het vermijden van illegaal hout, maar de herkomst blijft vaak "een grote black box" en het aanbod van alternatieven voor merbau is nog steeds beperkt of de kwaliteit is niet goed genoeg.

5.2 Producenten en importeurs van houten buitendeuren

Van de dertien aangeschreven producenten en importeurs van houten buitendeuren hebben negen bedrijven schriftelijk (waarvan één bedrijf anoniem) en twee bedrijven telefonisch gereageerd. De informatie die zij ons verschaften over de herkomst van het merbau, de productie, de afzetmarkt en het beleid is hieronder opgenomen. De bedrijven zonder of met een anonieme reactie zijn: Skantrae BV, Albo Deuren en Deurenfabriek van den Berg.

25 TFT staat voor Tropical Forest Trust. Het is opgericht in 1999 en heeft als doelstelling om tropische bossen te beschermen door middel van duurzaam bosbeheer. TFT-leden zijn geïnteresseerd aan het handelen in FSC-gecertificeerd hout en hout uit TFT-gecertificeerde bosprojecten. TFT ondersteunt bosprojecten met advies en brengt ze in contact met inkopers die voor duurzaam hout kiezen. TFT heeft ook een TFT wood control system wat de legaliteit van het hout aantoont.

Herkomst van merbau buitendeuren

Alle bedrijven verhandelen of produceren merbau buitendeuren, wat nog steeds de meest gebruikte houtsoort is voor buitendeuren.

De herkomstgebieden die genoemd worden zijn Indonesië (Surabaya; een havenstad met veel merbauhandel), Papoea en Maleisië. Geen enkel bedrijf kon de herkomst van het merbauhout aantonen tot aan het bosgebied.

Veelal kopen de bedrijven het merbau op de Nederlandse markt bij houtimporteurs als Dekker hout, Doorwin, Stiho of via de deurenproducenten zoals Java Deuren en Weekamp deuren. Bedrijven die het hout via Nederlandse toeleveranciers kopen, gaan er vanuit dat de toeleveranciers hun verantwoordelijkheid nemen om legaal gekapt hout in te kopen. Er is echter nog geen merbau met onafhankelijk gecontroleerd certificaat voor duurzaam of legaal bosbeheer op de markt gebracht, dus deze aanname kan niet gestaafd worden. Er zouden volgens houtbedrijf Doorwin wel enkele kubieke meters merbau geoogst zijn op Borneo in een FSC-gecertificeerde concessie, maar dit wordt nog niet in de markt gezet.

Dehagro Deuren geeft aan dat de legale herkomst van het hout wel altijd topprioriteit heeft tijdens gesprekken met toeleveranciers.

Weekamp vraagt leveranciers om een eigen legaliteitsverklaring, maar dit betreft verkla-

**Tabel 2. Resultaten van de enquête: assortiment van deuren-
producenten en -importeurs.**

Bedrijf	Houtsoort	Certificaat	Herkomst
Dehagro Deuren BV	merbau	-	Indonesië, Java Deuren
Weekamp Deuren	merbau	-	Indonesië, Surabaya
	meranti	-	Sumatra
	meranti	FSC	Maleisië
	tatajuba	FSC	Brazilië, Amazonegebied / Guyana's
	sapupira	FSC	Brazilië, Amazonegebied
	vuren	-	Tsjechië, Zuid-Moravie
Doornenbal	merbau	-	Dekker hout
	sapupira	FSC	DLH / Reef uit Brazilië
	accoya	FSC	Titanwood uit Nieuw-Zeeland
	robinia	FSC	Lamido uit Hongarije
Northgo	merbau	-	Doorwin
	meranti/HDF/vuren	-	-
Suselbeek	merbau	-	Indonesië
Austria Deuren	merbau	-	Java Deuren uit Indonesië
	meranti	-	Java Deuren uit Indonesië
Anoniem	merbau	-	Stiho, Jongeneel, International Hout, Van de Stadt uit Indonesië/ Maleisië
Java Deuren	merbau	-	Nederlandse importeurs, Indonesië
	meranti	-	Nederlandse importeurs, Indonesië
Steffex	merbau	-	Indonesië, Irian Jaya
	vuren	-	Europees
Van Bruchem Deuren-fabriek	merbau	-	Nederlandse importeurs, Indonesië
	meranti	FSC	Nederlandse importeurs, Maleisië
	sapupira	FSC	Diverse leveranciers, Brazilië
	meranti	-	Diverse leveranciers
	HDF	-	Chili
Kegro Deuren	merbau	-	Nederlandse importeurs, Indonesië (Surabaya)
	meranti	FSC	Nederlandse importeurs, Maleisië
	mahonie	FSC	?
	HDF	-	Chili

Gezaagd merbau voor deuren van Sunwood in een loods in Indonesië

ringen van de toeleveranciers die niet gecontroleerd worden door een derde partij. Weekamp dringt daarom wel aan op onafhankelijke certificering van de toeleveranciers. Weekamp krijgt daarnaast de BRIK²⁶-verklaringen. Deze BRIK-verklaringen bestrijken echter niet de gehele houtketen tot aan het bos. Het systeem is gebaseerd op officiële documenten (SKSHH of FA-KO, FA-KB genoemd) voor het transport van hout(producten), waarmee veel fraude wordt gepleegd. De documenten zijn vrij beschikbaar op de zwarte markt²⁷.

Suselbeek stelt dat het merbauhout legaal is geproduceerd, omdat zij vooral componenten inkopen, die zijn geregistreerd in het land van herkomst. Dit zegt echter nog niets over de legaliteit van het bosbeheer.

Austria stelt dat het hout legaal is gekapt, maar heeft geen bewijzen daartoe geleverd.

²⁶ BRIK staat voor Badan Revitalisasi Industri Kehutanan. Bedrijven die houtproducten willen exporteren uit Indonesië, moeten lid van deze organisatie zijn. BRIK accepteert de aanvragen voor export van ongeveer 4000 bedrijven uit de hout verwerkende industrie.

²⁷ <http://dte.gn.apc.org/60FOR.HTM> and <http://www.wrm.org.uy/bulletin/98/Indonesia.html>

Productie van merbau buitendeuren

Het volume en aantal deuren dat verwerkt werd in 2007 varieert sterk per bedrijf: van meer dan vijftigduizend tot slechts honderd merbau deuren. De meeste bedrijven willen deze gegevens echter niet publiek maken vanwege concurrentie overwegingen. Voor een deur wordt bij deze bedrijven ongeveer 0,06 tot 0,1 kubieke meter merbauhout gebruikt, afhankelijk van het model. Eén kubieke meter merbauhout zou goed zijn voor maximaal veertien massief houten deuren. Als de merbauboom wordt gekapt, dan blijft er na het verwerken sowieso maar 40 procent bruikbaar hout over.

Weekamp deuren wil wel laten weten dat in de eerste helft van 2008, het aandeel merbau buitendeuren ten opzichte van het totaal aantal verkopen, is afgenomen met 8 procent. Bij Steffex is het aandeel merbau buitendeuren in de eerste helft van 2008 juist een paar procent toegenomen. Uit de cijfers die de bedrijven opgeven, blijkt dat merbau meer dan de helft van de productie van houten buitendeuren uitmaakt: de opgegeven percentages bedragen 50 tot 85 procent. Uitzondering is Doornenbal, die voor 80 procent FSC-gecertificeerde deuren in andere houtsoorten verhandelt.

Afzetmarkt van merbau buitendeuren

De belangrijkste afzetmarkt voor merbau buitendeuren is de bouwgroothandel, zoals de bedrijven Bouwmaat, Pontmeijer en Jongeneel, waar de vraag naar duurzaam geproduceerd hout redelijk goed is. Meer in het algemeen is er nog steeds beperkte vraag naar duurzaam hout en is de prijs nog altijd doorslaggevend. Andere belangrijke afnemers zijn de aannemers, woningbouwverenigingen en de timmerindustrie.

Weekamp signaleert dat het aanbod van FSC-gecertificeerd hout niet meer beperkend is, maar dat de markt er nog geen meerprijs voor wil betalen. Doornenbal promoot FSC-gecertificeerd hout en ziet "iets vraag". Suselbeek stelt: "Wij zijn natuurlijk een productiebedrijf dat volumes moet draaien en op vraag uit de markt reageert. Als er vraag is naar FSC uit de markt dan leveren wij FSC, vraag naar Keurhout, dan leveren wij Keurhout. Dat draaien wij niet om naar onbekende houtsoorten." Javadeuren kreeg op dit moment alleen de vraag van klanten naar Keurhout²⁸ meranti legaal. Steffex (van de Cando deurenlijn) ziet juist wel een toenemende vraag naar een duurzaam alternatief voor merbau buitendeuren. Ook Van Bruchem Deurenfabriek en Kegro deuren ziet toegenomen vraag naar duurzaam hout, vooral bij de woningbouwverenigingen.

Beleid

De elf bedrijven die hebben gereageerd op de Milieudefensie-enquête, hebben allen beleid voor duurzaam of legaal hout in de productie van buitendeuren. De kwaliteit van dit beleid varieert echter sterk. Sommige bedrijven hebben een volledige visie op het ontwikkelen van alternatieven voor merbau buitendeuren en aantoonbare legaliteit en duurzaamheid van het gebruikte hout. Anderen geven aan toch vooral vraaggestuurd te werken. Zeven bedrijven hebben hun beleid ten opzichte van 2007 gewijzigd.

Dehagro Deuren BV is nu in samenwerking met ondermeer zusterbedrijf Steffex op zoek naar duurzame alternatieven voor merbau.

Weekamp Deuren: "Met name sinds 2006

²⁸ Keurhout is onderdeel van de VVNH, de Vereniging van Nederlandse Houtondernemingen en toetst individuele certificaten en nationale certificeringssystemen voor duurzaam en legaal bosbeheer. Milieudefensie vindt dit systeem niet onafhankelijk omdat er geen gelijke machtsverdeling is tussen belanghebbenden. De economische belangen zijn doorslaggevend. Keurhout accepteert systemen die geen duurzaamheid of legaliteit garanderen zoals CSA en MTCC.

Acties van Indonesische toeleveranciers na het Greenpeace/Milieudefensie merbau-rapport in 2007

Milieudefensie bezocht in augustus 2008 vier Indonesische toeleveranciers voor de Nederlandse deurenmarkt: Corinthian Doors (onderdeel van de Jeld-Wen groep), PT Sunwood Timber industries, PT Cemerlang Selaras Wood Working en Profilindah Kharisma.

Corinthian Doors te Bogor, die leveren aan Skantrae deuren, wilde niet verder ingaan op de legaliteit van het merbau voordat ze met Skantrae hadden afgestemd.

PT Sunwood Timber Industries in Tangerang uit Jakarta, produceert buitendeuren van meranti en merbau. Nederland is een belangrijke afzetmarkt die voor 80 procent bestaat uit merbau deuren. Sunwood voelt druk uit de markt om alternatieve houtsoorten en duurzaam geproduceerd hout te leveren. Maar het bedrijf kan niet aantonen dat het hout ook legaal is geproduceerd. Alleen de officiële herkomstdocumenten tot aan de zagerij zijn voor hen beschikbaar. De houtketen naar het bos toe blijft voor hen onzichtbaar.

PT Cemerlang Selaras Wood Working levert al haar merbau-producten aan Nederland. Zij zijn recent gestopt met een oude leverancier, omdat die niet de legaliteit van het hout kon garanderen en ook niet daarvoor in een certificeringstraject wilde stappen. De nieuwe toeleverancier van merbau ontwikkelt tracementechnieken voor de herkomst van het hout en wil naar duurzaam geproduceerd hout toewerken. Daarnaast werkt Cemerlang Selaras aan het verbreden van het scala producten, omdat de aanvoer van merbau altijd riskant zal blijven gezien politieke ontwikkelingen en problemen met illegale kap. Samengestelde deuren en deuren van andere houtsoorten (FSC-gecertificeerde meranti) zijn veelbelovend.

Profilindah Kharisma levert merbau buitendeuren aan verschillende Nederlandse bedrijven. Zij voorzien dat het nog heel lang gaat duren voordat er aantoonbaar legaal en duurzaam geproduceerd hout uit Papoea komt, omdat de politieke situatie risicovol is. Het leger zit diep in de houthandel, corruptie is een probleem en er liggen veel sociale conflicten. Het bedrijf zoekt wel naar partners om de keten te certificeren voor tenminste legaal geproduceerd hout. Dit ligt nu echter stil, door het exportverbod in Papoea van houtstammen naar andere Indonesische provincies. Profilindah Kharisma koopt het hout direct van de concessies en vertrouwt erop dat de toeleveranciers legaal hout verkopen, omdat hij ze al langer een werkrelatie hebben en illegaal hout herkenbaar is doordat het veel goedkoper en van een andere kwaliteit is. Ook dit bedrijf werkt aan alternatieven voor merbau deuren.

zijn wij volop bezig met de ontwikkeling en implementatie van ons beleid op het gebied van verantwoord ondernemen. Wij zijn daarin ambitieus, maar tegelijkertijd realistisch. Inmiddels hebben wij onze focus verlegd. Waar wij eerder nog met name probeerden onze huidige houtsoorten te certificeren, zijn wij nu vooral actief bezig met het vinden, testen en introduceren van alternatieve houtsoorten. Wij hebben onze leveranciers gevraagd schriftelijk te verklaren dat zij ons legaal hout leveren. Inmiddels hebben wij van al onze leveranciers een dergelijke verklaring ontvangen. Daarnaast dringen wij bij onze leveranciers aan op certificering van legaliteit door een onafhankelijke derde partij.”

Bij Doornenbal is het beleid niet gewijzigd. Zij promoten nog steeds FSC-gecertificeerd hout en verhandelen een honderdtal merbau buitendeuren per jaar.

Northgo wil volledig richting FSC, maar op dit moment is er nog geen FSC-gecertificeerd merbau beschikbaar in de hoeveelheden die zij nodig hebben. Daarom wordt ook naar alternatieven gezocht zoals merbau Keurhout en vlakke deuren, waar bijna geen hardhout meer in verwerkt wordt.

Suselbeek stelt dat zij maatschappelijk verantwoord ondernemen hoog in het vaandel hebben staan, maar voor wat betreft merbauhouten buitendeuren zien zij maar beperkt kansen: “Wij

Tabel 3. Aantoonbaar duurzaam hout in de totale productie van buitendeuren.

Bedrijf	Percentage aantoonbaar duurzaam hout in de totale productie van buitendeuren in 2007*
Dehagro Deuren BV	onbekend
Weekamp Deuren	2 a 3 %
Doornenbal	80 %
Northgo	onbekend
Suselbeek	onbekend
Austria Deuren	0 %
Anoniem	minder dan 5 %
Java Deuren	0 %
Steffex	0 %
Van Bruchem Deurenfabriek	15 tot 25%
Kegro Deuren	onbekend

* Hierbij worden percentages weergegeven, omdat bedrijven de totale productie uit concurrentieoverwegingen niet willen publiceren. De grootte van de productie buitendeuren bij de verschillende bedrijven varieert (zie paragraaf 5.2).

Stammen merbau in Papoea, Indonesië

GREENPEACE

zijn niet altijd in de gelegenheid, omdat het aanbod, met name merbau, beperkt is. Bijvoorbeeld FSC is een heel mooi middel, maar er is geen splinter merbau in FSC verkrijgbaar."

Austria Deuren werkt met een fabrikant aan PEFC-gecertificeerd hout.

De anonieme inzender heeft de illegale kap van merbau in verkoopgesprekken aan de orde gesteld en promoot duurzaam hout in de vorm van MTCC²⁹ en FSC.

Java Deuren is na 2007 in overleg gegaan met de Indonesische relaties om met TFT-gecertificeerd merbau te gaan werken en gaat aan de slag met thermisch gemodificeerd hout. Op de website stelt Java Deuren: *"Wat wij ook in ere houden is duurzaamheid. Duurzaam produceren van hout in landen van herkomst, maar vooral ook in gebruik."* Deze uitspraak gaat niet op voor het merbau, de belangrijkste houtsoort waar Java Deuren in handelt, want dit hout wordt niet uit aantoonbaar duurzaam of legaal beheerde bossen betrokken.

Beleid van Steffex is om een duurzaam alternatief voor merbau te ontwikkelen. Steffex heeft voor meerdere productgroepen een beleid voor duurzaam hout. Inmiddels is een aantal concrete opties in de testfase. Dit zijn alternatieve houtsoorten met een FSC-certificaat. Steffex heeft inmiddels bekend gemaakt dat zij op korte termijn met een alternatief op de markt komt. Daarnaast moet samenwerking met Indonesische toeleveranciers leiden tot opschoning van de houtketen van illegaal gekapt hout.

Van Bruchem Deurenfabriek promoot FSC-houten deuren van houtsoorten als mahonie en tatajuba. Daarnaast worden afspraken gemaakt met toeleveranciers over legaal gekapt hout. Van Bruchem omschreef niet wat deze afspraken inhielden. Ook doet het bedrijf onderzoek naar alternatieven in gemodificeerd hout.

Kegro Deuren doet al enkele jaren onderzoek naar gemodificeerd hout. Hiermee zullen zij vanaf het eerste kwartaal van 2009 op de markt komen als vervanger van tropisch hardhout. Daarnaast promoot Kegro Deuren FSC-houten deuren van meranti, mahonie en sapupira.

Tabel 4. Gebruikte alternatieven voor merbau houten buitendeuren op de Nederlandse markt.

Andere modellen	Vlakke deuren. Dit zijn samengestelde deuren, waarin minder (tot geen) tropisch hardhout wordt gebruikt dan in massieve deuren.
Houtsoorten	Sapupira, tatajuba, meranti, mahonie en vuren met certificaat voor duurzaam bosbeheer.
Gemodificeerd hout	Accoya (technisch verduurzaamd naaldhout), thermisch gemodificeerd hout.

Robbert Jan Dekker van Dekker Hout zegt: *"Voor zowel ongecertificeerde merbau buitendeuren als vloeren zijn met de juiste inspanning voldoende FSC-alternatieven beschikbaar. Vanuit onze productie in Bolivia bieden wij uitstekende FSC-alternatieven in KOMO³⁰ goedgekeurde duurzame houtsoorten met geringe prijsconsequentie."*

29 Malaysian Timber Certification Council is een gezamenlijk initiatief van de Maleisische overheid en de Malaysian Timber Council sinds 1999 operationeel. Er zijn in gecertificeerde gebieden voortdurend sociale conflicten over landrechten.

30 KOMO is een kwaliteitskeurmerk voor de bouw en staat voor onafhankelijk getoetste kwaliteit, op basis van objectieve maatstaven.

LIESBETH SLUITER

Merbau vloerdeel

6. Onderzoek naar merbau vloeren

6.1 Winkelinspecties van merbau vloeren

Er zijn winkelinspecties naar merbauhouten vloeren uitgevoerd in 31 filialen van tien winkelketens en vier filialen van Bruynzeel Vloeren en bedrijven die onder de ParketGroep Nederland vallen.

Assortiment vloeren

Bij Bouwmaat, Karwei, Gamma en Hornbach werden geen merbau vloeren aangetroffen. Imabo verkoopt alleen kunststof laminaat. De bedrijven verkopen een groot scala aan houtsoorten in de vloeren. Merbau is daar maar een klein onderdeel van. Alternatieven zijn dus ook ruimschoots aanwezig en de consument kan goed de keuze maken voor een duurzaam geproduceerde FSC-gecertificeerde vloer. Bij Bouwmaat is bijvoorbeeld 30 procent van de vloeren gecertificeerd. Dit aandeel bestaat voornamelijk uit eiken vloeren. Inpa brengt FSC-gecertificeerde vloeren uit Bolivia op de markt.

Milieueclaims op de winkelvloer bij parketspecialzaken

Bij de parketspecialzaken die de winkelinspecteurs van Milieudefensie bezochten, zijn de medewerkers slecht geïnformeerd over duurzaam hout en gaven misleidende informatie. Ook in het foldermateriaal van grote vloerenproducenten die de inspecteurs meekrijgen in deze winkels, worden milieueclaims aangetroffen die volgens Milieudefensie niet aantoonbaar juist zijn. In tabel 5 staan de gevonden milieueclaims.

In deze paragraaf een greep uit de informatie van de winkelmedewerkers.

Multi Vloer: *“Het belangrijkste voor duurzaam hout zijn de leveranciers. Veel afnemers weten er te weinig van en hebben er weinig belangstelling voor. Gaat dus erg langzaam via die weg. Moeilijk te controleren.”*, en: *“Met eiken heeft zo’n keurmerk niets van doen, dat is een ander verhaal.”* Hiermee wordt de verantwoordelijkheid afgeschoven. Ook de milieueclaims van vloerenproducenten Kährs en Tarkett zijn aangetroffen bij de Multi Vloer (zie tabel 6).

Bij Bruynzeel Vloeren vinden de onderzoekers milieueclaims van Tarkett en Real Wood en wordt verteld in de winkels: *“Alle hout is FSC [verwijst naar ingelijst ketencertificaat].”* Volgens een andere medewerker wordt er *“overwegend”* duurzaam hout gebruikt bij Bruynzeel.

Bij Parket Tree worden milieueclaims van Kährs aangetroffen en krijgen de onderzoekers te horen: *“De prijs van FSC-hout is gemiddeld zo’n 20 euro per vierkante meter duurder. Alle soorten hout zijn in FSC aan te komen, maar de klanten gaan, als ze merken dat het duurder is, toch in een andere winkel de goedkope foute soort kopen.”* en *“Het hout komt uit plantages die FSC-gecertificeerd zijn in Indonesië.”* Er is echter nog geen FSC-gecertificeerd merbauhout op de vloerenmarkt. Daarnaast zijn FSC-gecertificeerde houten vloeren niet altijd duurder. Dit hangt onder meer af van de gebruikte houtsoorten, zoals ook in de Doe-Het-Zelfzaken zichtbaar is.

Bij Salland Parket te Deventer worden de Milieudefensie onderzoekers gerustgesteld: *“We betrekken het hout in bewerkte vorm van een importeur. Je kunt er van uitgaan dat er bijna geen illegaal gekapt hout tussen zit, want door de wetgeving is het bijna onmogelijk om illegaal hout te importeren.”* Op de Europese markt is er echter nog geen wetgeving die de handel in illegaal gekapt hout strafbaar stelt en in Indonesië lukt het de Indonesische overheid niet om de bosbouwwetgeving te handhaven, waardoor tot 80 procent van het merbau illegaal is gekapt.

Bij Kern Parket te Amsterdam vond de onderzoeker het meest opvallende antwoord op de vraag of er ook FSC-gecertificeerde merbau te krijgen is: *“Nee, merbau komt uit Indonesië en daar doen ze aan kaalkap. Heb je die modderlawines wel eens op TV gezien? Dat wordt daardoor veroorzaakt.”* Ondanks dit bewustzijn ligt het hout gewoon in de winkel te koop.

Tabel 5. Assortiment houten vloeren in Doe-Het-Zelfzaken en bouw-groothandels aangetroffen tijdens de winkelininspecties.

Bedrijf	Houtsoort	Merk	Herkomst	Certificaat
Bouwmaat	meranti	Dekker	Indonesië	nee
	bangkirai	Dekker	Indonesië	nee
	grenen	Dekker	?	PEFC
	red cedar	Dekker	?	nee
	eiken	Smaragd	?	nee
	jatoba	Smaragd	?	nee
Hornbach	grenen	Elephant	?	pefc
	massief eiken	JéWeRET	?	nee
	grenen	Hornbach	?	FSC
	grenen	Hornbach	?	nee
	eiken	Hornbach	?	FSC
	eiken	Hornbach	?	nee
Praxis	grenen	Cando	?	FSC
	grenen	Cando	?	nee
	jatoba	Cando	?	nee
	merbau	Cando	?	nee
	eiken	Cando	?	nee
	vuren	Cando	?	FSC
	vuren	Cando	?	nee
	beuken	Universo forest floor	?	nee
	vuren	Universo forest floor	?	nee
Gamma	grenen	JéWeRET (4 typen)	Zweden	FSC
	eiken	JéWeRET	China	Legal wood statement leverancier
Formido	grenen	Forest floor	?	nee
	eiken	Forest floor	?	nee
	merbau	Forest floor	?	nee
	grenen	Cando	?	FSC
	vuren	Cando	?	nee

Vervolg Tabel 5.

Bedrijf	Houtsoort	Merk	Herkomst	Certificaat
	eiken	Cando	?	nee
Karwei	grenen	Cando, JéWeRET	Zweden	FSC
	vuren	Stora Enso, Woodpax	Noord-Zweden	FSC
	eiken	Smaragd, Bekol	Tsjechië	PEFC
	eiken	Cando, JéWeRET	China	nee
	jatoba	Nature click, JéWeRET	Brazilië	FSC
Multimate	eiken	?	?	nee
	grenen	Cando	?	nee
	merbau	Cando	?	nee
	eiken	Cando	?	nee
Multi Vloer	eiken	Avance floors	?	nee
	merbau e.a.	Tarkett wood	?	nee
	eiken	Ipowood	?	nee
	diverse	Inpa	?	FSC
	birmees teak	Ipowood	?	nee
	merbau e.a.	Kährs	?	nee
Bruynzeel Vloeren	merbau	Bruynzeel	Maleisië/Indo- nesië	nee
	merbau	Real wood	Maleisië/Indo- nesië	nee
Parket Tree	merbau	Ipowood	?	nee
	merbau	Real wood	?	nee
	merbau	Kährs	?	nee
	merbau	Lieverdink	?	nee
Kern Parket en Salland parket	merbau	Chaco wood	?	
	merbau	Tarkett	?	
	eiken	Lamel expe- rience	?	
	merbau	Teka	?	
	diverse	Inpa	Bolivia	FSC

Tabel 6. Milieuclaims van vloerenproducenten bij winkelinspecties.

Bedrijf	Milieuclaim
Kährs	<p><i>Folder:</i> Ons assortiment bestaat uit veel van de prachtigste houtsoorten ter wereld uit de meest exotische gebieden op aarde.</p> <p>Kährs is vastbesloten om milieubewustzijn te promoten, zelfs op wereldwijd niveau. Daarom komen de tropische houtsoorten uit ons assortiment uit landen die lid zijn van de International Tropical Timber Organisation (ITTO). Alle leden van de organisatie hebben toegezegd te werken volgens het principe van ecologische bosbouw.</p> <p>Bij het kopen van tropisch hout streven we er ook naar om ruw materiaal te kopen uit bossen die op verantwoorde wijze beheerd zijn. Wij kiezen leveranciers die een FSC- (Forest Stewardship Council) of PEFC- (Programme for the Endorsement of Forest Certification) certificaat of gelijkwaardig hebben of die op een andere manier kunnen aantonen dat ze milieubewust hout verkopen.</p> <p><i>Website:</i> We hebben altijd een natuurlijke eerbied en respect gehad voor wat de natuur ons gegeven heeft om te ontwikkelen en om in bewaring te houden. Onze houding is de basis voor onze benadering ten opzichte van de ecologische cyclus. Dit dringt door in alles wat er in ons bedrijf gebeurt, van het selecteren van een boom tot het leveren van een afgewerkte vloer ergens ter wereld. Voor elke gekapte boom wordt er een</p>
Tarkett	<p><i>E-mail:</i> Daar wij het milieu uiterst serieus nemen en onze verantwoordelijkheid hiervoor moeten en willen nemen, is merbau in volume een heel klein deel van onze omzet, slechts 2 procent. Daarbij komt dat wij merbau uit goed beheerde bossen halen. Dit staat ook in onze environmental policy.</p> <p><i>Environmental statement:</i> Tarket takes it responsibilities very seriously and ensures it global reputation for sourcing and supplying products from sustainable and environmentally secure and controlled resources. Our goal is to protect the environment and prevent</p>

nieuwe geplant om zo de toekomstige groei en bos te garanderen, waar toekomstige generaties van kunnen genieten.

Folder:
 FSC: alleen gecontroleerde leveranciers
 Kährs kiest alleen leveranciers die een FSC- (Forest Stewardship Council) of PEFC- (Program for the Endorsement of Forest Certification) certificaat hebben of kunnen aantonen dat zij het hout verkrijgen op een milieutechnisch verantwoorde wijze. FSC-certificering betekent dat een product kan worden getraceerd tot zijn oorsprong.

Reactie van Milieudefensie:
 Negentig procent van het merbau wat Kährs gebruikt wordt geleverd met het MTCC-certificaat. Dit wordt door de Nederlandse regering geaccepteerd als legaal geproduceerd hout. Het is echter nog lang niet voldoende bewijs voor duurzaam bosbeheer. MTCC wordt alleen nog maar erkend door overheden voor legaliteit en niet voor duurzaam bosbeheer. In MTCC-kapgebieden zijn bijvoorbeeld veel sociale conflicten met de lokale bevolking³¹.
 De overige 10 procent van het merbau komt uit Papoea en kent geen enkele onafhankelijke controle of garantie voor legaal en duurzaam bosbeheer. Kährs heeft toegezegd om dit met ingang van oktober 2008 te staken.³² De claim van Kährs dat leveranciers kunnen aantonen dat zij milieubewust hout verkopen is daarom niet aantoonbaar juist.

negative environmental effects.[...] Tarkett goes to extraordinary lengths to work with experienced, reliable and reputable suppliers who are ethically and contractually bound to Tarkett's most stringent policies and rules.

Folder (gedateerd):
 Door onze samenwerking met het WNF³³ zijn wij in staat onze exotische vloeren in merbau en kampas aan te bieden aan klanten die op zoek zijn naar een vloer van donker tropisch hardhout. Achterop de folder: U kunt er ook verzekerd van zijn dat wij denken aan het milieu.

31 <http://www.whycsc.com/index1.asp?menu=7&sub=105> en Milieudefensie (2006) Overzicht van gebruikte certificaten voor duurzaam of legaal hout in de houtbranche.

32 EIA (2008) Buyer beware. An investigation into merbau wood flooring sales in the UK.

Vervolg tabel 6.

Bedrijf	Milieuclaim	
Tarkett	<p><i>Reactie van Milieudefensie:</i></p> <p>Tarkett is één van de grootste Europese vloeren-fabrikanten. Tarkett doet stevige claims over duurzaam hout en milieubeleid in de folder, op de website³⁴ en in e-mails aan Milieudefensie en klanten. Tarkett is transparant en heeft een uitgebreid milieubeleid op recycling en gebruik van grondstoffen, maar kan vooralsnog onvoldoende bewijs leveren voor de onderbouwing van de statements over de legaliteit van het hout. WNF laat daarnaast weten dat er geen samenwerking is en dat de claim daarover dus onterecht is. Tarkett laat weten dat deze folder is gedateerd.</p> <p>Het merbau van Tarkett komt niet uit onafhankelijk gecertificeerde bossen en handelsketens. In een vergelijkbaar onderzoek van onderzoeks-NGO EIA kon Tarkett onvoldoende bewijs leveren voor de legaliteit van het merbauhout³⁵. De claim dat het merbauhout uit duurzaam beheerde bossen komt, is dus niet aantoonbaar juist voor de merbauhouten vloeren.</p>	<p>Tarkett zet zich wel in om FSC-gecertificeerd hout te promoten, zoals de FSC-gecertificeerde Msasa vloer, en gebruikt daarnaast technieken om Europese houtsoorten te verkleuren om zo een 'tropische' uitstraling te verkrijgen. Dit laatste omdat klanten toch naar tropisch houten vloeren blijven vragen.</p> <p>Daarnaast stelt Tarkett altijd in ieder geval de officiële herkomstdocumenten op te vragen of bedrijfsverklaringen over legaliteit en andere duurzaamheidseisen, zoals uitsluiting van genetisch gemanipuleerde organismen.</p> <p>Tarkett laat Milieudefensie weten dat zij als Europese importeur niet wil stoppen met de handel in merbau, maar wil bijdragen aan een verbetering van de merbauhandel "op een gebalanceerde manier." Milieudefensie vindt dat de beste manier daartoe is om, samen met toeleveranciers, de keten tot aan het bos voor legaal en duurzaam bosbeheer te certificeren. Deze stappen heeft Tarkett, voor zover bij Milieudefensie bekend, nog niet gezet.</p>
Bruynzeel	<p><i>Website:</i></p> <p>Uw garantie voor 'goed hout'</p> <p>Als u uw parketvloer bij Bruynzeel koopt, weet u zeker dat uw parketvloer niet ten koste gaat van tropische regenwouden. Verreweg het grootste deel van het hout is afkomstig uit Europese bossen en het gaat dan alleen om kaprijpe bomen. Ook tropisch hardhout kan tegenwoordig verantwoord gekapt worden. Dit hout wordt gekenmerkt door een FSC-keurmerk dat wereldwijd gehanteerd wordt en garant staat voor 'goed hout'.</p> <p>Lang geleden hebben wij ons al ten doel gesteld het milieu zo min mogelijk te belasten. Bruynzeel Vloeren gebruikt tropisch hardhout met het FSC-keurmerk dat garant staat voor 'goed hout'. En daarom heeft Bruynzeel Vloeren ook al vanaf 1997 een milieuzorgsysteem conform ISO 14001. Daarnaast zijn alle uitvoerend leidinggevend en parketteurs van Bruynzeel Vloeren in het bezit van een VCA-certificaat (V.G.M. Checklist Aannemers).</p>	<p><i>Folder:</i></p> <p>Bruynzeel Vloeren en het milieu</p> <p>De zorg dat ook toekomstige generaties nog volop kunnen genieten van een ongeschonden natuurlijk milieu is de basis van ons beleid. Onze volledige bedrijfsvoering richt zich continu op een optimaal beheer van het milieu en een verantwoord gebruik van energie en vernieuwbare grondstoffen. De belangrijkste grondstof van een parketvloer is hout. Een natuurproduct. Toch is het niet zo dat uw parketvloer ten koste gaat van de tropische regenwouden. Verreweg het grootste deel van het hout is afkomstig uit Europese bossen. In Europa is er een strak bosbeleid. Onder streng toezicht worden de kaprijpe bomen geoogst. De jaarlijkse groei is veel groter dan de oogst van het hout waardoor Europa al vele tientallen jaren steeds bosrijker geworden is en dit blijft nog steeds zo. Voorts maken we onderscheid tussen plantagehout en tropisch hardhout. Ook tropisch hardhout zoals teak, jatoba en merbau kan verantwoord gekapt worden. De tropische regenwouden worden hierdoor niet wezenlijk aangetast. Dit hout wordt gekenmerkt door een FSC-</p>

33 WNF staat voor Wereld Natuur Fonds.

34 <http://www.tarkett-floors.com/floors/site/nl-nl/topic/environment/topics.asp>

35 EIA (2008) Buyer beware. An investigation into merbau wood flooring sales in the UK

Vervolg tabel 6.

Bedrijf	Milieucclaim	
Bruynzeel	<p>keurmerk dat wereldwijd gehanteerd wordt en garant staat voor 'goed hout'. Voor de totale bedrijfsactiviteiten heeft Bruynzeel Vloeren een milieuzorgsysteem conform ISO 14001 ingevoerd dat al sinds 1997 officieel getoetst wordt en ook gecertificeerd is.</p> <p><i>Reactie van Milieudefensie:</i> Het merbauhout dat Bruynzeel verwerkt, komt, zo liet het bedrijf Milieudefensie weten, niet uit onafhankelijk gecertificeerde bossen. Bruynzeel</p>	<p>suggereert in de folder dat de bossen voor het merbauhout FSC-gecertificeerd zijn en stelt dat de parketvloer niet ten koste gaat van tropische regenwouden. Bruynzeel kan dit dus helemaal niet garanderen, omdat de producten niet uit onafhankelijk gecertificeerde bossen komen. Integendeel, merbau is een houtsoort die in Papoea veelal op destructieve en tot 80 procent op illegale wijze wordt gekapt. Dit statement is misleidend en niet aantoonbaar juist.</p>
Real wood (promotie-label houten vloeren)	<p><i>Folder:</i> Bovendien wordt er in de tropische wouden selectief gekapt en wordt er in Europa voor elke gekapte boom een nieuwe boom geplant. Echt hout draagt bij aan een duurzaam milieu. Geregeld wordt er zelfs meer dan een boom voor teruggeplant. Op die manier levert Real Wood een bijdrage aan een duurzaam milieu.</p>	<p><i>Reactie van Milieudefensie:</i> Het merbauhout dat voor de vloeren wordt gebruikt, komt niet uit aantoonbaar duurzaam beheerde bossen en draagt niet bij aan een duurzaam milieu. Merbauhout uit Indonesië wordt zelfs tot 80 procent illegaal gekapt. Dus ook hier gaat op dat dit statement misleidend en niet aantoonbaar juist is.</p>
Parket Tree	<p><i>Folder:</i> De komende jaren gaat Parket Tree veel aandacht besteden aan het bekende Europese Real Wood label. Real Wood is de eco-vriendelijke keus. De bomen die worden gebruikt voor de houten vloeren worden opnieuw geplant.</p>	<p><i>Reactie van Milieudefensie:</i> zie bij Real wood</p>

Beleid parketspecialzaken

Van de parketspecialzaken heeft alleen Bruynzeel gereageerd op onze vragenlijst. Het beleid van Bruynzeel voor duurzaam hout is opgenomen in het algemene kwaliteits-, arbo en milieubeleid. Daarin staat dat Bruynzeel Vloeren het bedrijfsvoering zodanig voert dat het milieu wordt beschermd. Daartoe moeten ondermeer aan relevante wetgeving voldaan worden en leveranciers middels het milieuzorgsysteem ISO 14001 worden beoordeeld. Bruynzeel heeft geen doelstellingen voor het aandeel duurzaam hout opgegeven. Het bedrijf wil, in verband met concurrentie overwegingen, niet zeggen wat het aandeel duurzaam hout is en heeft geen onafhankelijke controle op de herkomst en legaliteit van het merbauhout.

Multi Vloer, Parket Tree en de Parket Groep Nederland beantwoordden de enquête niet, maar uit het vloerenaanbod blijkt dat de legaliteit en herkomst van houtsoorten niet voldoende

de wordt gecontroleerd en er voor het merbau geen garanties kunnen worden gegeven voor legaliteit. Multi Vloer adverteert zelfs nog met vloeren van teak uit Birma. Birmees teak is conflict hout. De Europese Unie heeft als reactie op het gewelddadig optreden van de Birmese junta tijdens de protesten en voortdurende mensenrechtenschendingen, een importverbod op hout en houtproducten uit Birma ingesteld, omdat deze handel de junta financieel steunt.

6.2 Producenten en importeurs van houten vloeren

Van de 23 aangeschreven bedrijven hebben acht bedrijven schriftelijk gereageerd en acht bedrijven telefonisch. Deze reacties zijn hieronder opgenomen. Zeven bedrijven hebben niet meegewerkt. Zie tabel 7 voor het assortiment merbau vloeren.

Van de zestien bedrijven verkopen Parketfabriek Lieverdink en Van Kesteren parket, Beukers vloeren en Hatibo flooring naar eigen zeggen geen merbau. Op de websites van deze bedrijven staat merbau wel in het assortiment. Inpa Parketvloeren en Fetim handelen niet in merbau. JéWeRET heeft alleen nog in 2007 enkele tientallen kubieke meters ingekocht, maar bestelt deze houtsoort niet meer bij. Martimber zegt niet in deuren en vloeren te handelen en vindt dat de VVNH op deze enquête moet beantwoorden en niet zichzelf. Op de website³⁷: *“Martimber specialises in the import and export of raw wood as well as ready-to-use flooring. Oak makes up a good 50 per cent of the sales, but Jatoba, American Walnut, Merbau, Afzelia Doussie, Badi Tali and Wenge are regularly shipped through out Europe.”*

Het gebruikte merbau komt uit Maleisië en Indonesië, maar wordt meestal via Nederlandse of Belgische houtimporteurs aangekocht. In tabel 8 staat het aandeel duurzaam hout in de vloeren aangegeven. De meeste vloerenbedrijven gaven geen cijfers op.

37 <http://www.martimber.com/intro.php>

De vloerenbedrijven konden de legale of duurzame productie van het merbau niet aantonen, met uitzondering van Stiho, die MTCC-gecertificeerde merbau had ingekocht, wat door de Nederlandse en Engelse overheid als legaal wordt aangemerkt.

Rooding Parket was er niet zeker op, maar denkt dat het wel duurzaam is geproduceerd: *“Merbau uit 2007 was hout met een profieltje met info over de herkomst.”*

Beugt Houtzagerij bestelt voor het Afrikaanse hout bij voorkeur bij een zagerij welke een bos heeft in het gebied en gaat er dan min of meer vanuit dat het goed geregeld is. Van andere leveranciers krijgt Beugt geen enkele informatie.

Bruynzeel Vloeren krijgt een schriftelijke verklaring van de toeleverancier/producent Bauwerk. Dit bedrijf controleert zichzelf en voert een eigen logo: *“holz aus kontrollierter herkunft”*. Er komt geen onafhankelijke controle aan te pas, maar Bauwerk zegt te werken met serieuze toeleveranciers, die officiële herkomstdocumenten moeten kunnen overleggen. Dit geeft voor merbau in Indonesië en Maleisië geen garanties voor legaal en duurzaam bosbeheer. In Indonesië hebben tussenleveranciers niet de herkomstdocumenten tot

Tabel 7. Resultaten van de enquête: Assortiment merbau vloeren bij vloerenimporteurs en producenten.

Bedrijf	Houtsoort	Certificaat of andere claim	Herkomst
Rooding	merbau	-	Bomaco te België uit Maleisië
Martimber	merbau	Eigen verklaring gecontroleerd hout	-
Inpa Parketvloeren BV	tajibo, tanana Am, curupau, sirani, monado	FSC en niet-gecertificeerd	Bolivia, Santa Cruz
Beugt	merbau	-	Bomaco te België
Gronlöh Parket BV	merbau	-	Firma Vet jr. uit Indonesië
Fetim	diverse, geen merbau	-	-
JéWeRET	merbau	Legaliteitsverklaring van bedrijf	Indonesië, Irian Jaya
Stiho	merbau	MTCC	Costraco SDN BHD, West-Maleisië
Bruynzeel	merbau	Bauwerk bedrijfsverklaring legaal hout	Maleisië/Indonesië via Bauwerk
Esco vloeren	merbau	-	Heijwood vloeren Oss
Tarkim	merbau	-	Nederlandse importeurs
Vorselaars hout	merbau	-	Belgische houtimporteurs

Tabel 8. Resultaten enquête: Aandeel duurzaam hout in de totale productie van houten vloeren.

Bedrijf	Aantoonbaar duurzaam hout in totale productie houten vloeren in 2007
Inpa Parketvloeren BV	50%
Martimber	?
Rooding	?
Beugt Houtzagerij Parketindustrie	0%
Gronlöh Parket BV	Minder dan 1%
Fetim	20% FSC (niet alleen vloeren, maar alle hout en houtvezel)
Beukers Vloeren	2%
JéWeRET	32% FSC
Bruynzeel Vloeren	Geen informatie
Stiho	100% MTCC ³⁸
Esco vloeren	?
Tarkim	?
Vorselaars hout	?

aan het bos en is het systeem met herkomstdocumenten onderhevig aan fraude.

Tarkim verwijst door naar de importeurs voor de vragen over legaal en duurzaam hout en schuift daarmee verantwoordelijkheid af.

Ook Vorselaars vloeren volgt deze lijn: *“Wij kopen van Vande Castele houtimport en Willy Carpentier houtindustrie. Dat zijn zulke grote spelers, die kunnen het zich niet veroorloven geen verantwoord hout te gebruiken.”*

De gebruikte volumes merbau variëren sterk per bedrijf. De bedrijven geven aan maar een paar kubieke meter tot enkele tientallen kubieke meters merbau te gebruiken per jaar. Bruynzeel wil uit zakelijke overwegingen geen volumes opgeven. Het beeld ontstaat daardoor dat de Nederlandse vloerenmarkt bediend wordt door een groot aantal importeurs en producenten die in relatief kleine volumes handelen.

De belangrijkste afzetmarkt van de onderzochte bedrijven, is de gespecialiseerde parketwinkel. Ook de bouwgroothandel, particulieren, Doe-Het-Zelfmarkten, aannemers en export worden genoemd.

Eiken is de belangrijkste houtsoort in het assortiment. Het aandeel merbau beslaat bij de

meeste bedrijven maar een paar procent van het zeer brede scala aan houtsoorten die worden ingezet. Enkele bedrijven signaleren dat er soms vraag is naar duurzaam geproduceerd hout en dat dit langzaam toeneemt. Maar vaker wordt gesteld dat er geen vraag is naar duurzaam hout en dat de prijs een *“kritisch punt van discussie”* is.

Beleid vloerenimporteurs en -producenten

Rooding heeft beleid voor duurzaam hout. Al het eikenhout heeft een certificaat voor duurzaam bosbeheer (PEFC).

Inpa parketvloeren BV heeft beleid om binnen drie tot vijf jaar 100 procent FSC-gecertificeerd tropisch hout op de markt te brengen. Inpa beheert in samenwerking met indianengemeenschappen bossen in Bolivia.

Beugt Houtzagerij heeft nog geen beleid op duurzaam hout en vindt het hout ook niet bij toeleveranciers.

Gronlöh Parket BV heeft geen beleid op duurzaam hout, omdat er geen vraag naar is. Gronlöh is ook van mening dat: *“Als wij duurzaam geproduceerd hout willen promoten, dit goedkoper zou moeten zijn dan niet-duurzaam geproduceerd hout. Het tegendeel is echter waar.”*

Beukers Vloeren is FSC-gecertificeerd voor de keten en heeft duurzaam hout tweemaandelijks op de agenda van de productievergadering staan.

³⁸ MTCC wordt door de Nederlandse overheid als legaal hout geaccepteert, maar niet als duurzaam hout. Daarnaast zijn in veel MTCC-kapgebieden sociale conflicten.

**Afbranden van
het regenwoud
na de kap**

JéWeRET streeft ernaar om zoveel mogelijk hout uit duurzaam beheerde bossen te vermarkten. Daarnaast geven ze voorlichting en training aan de medewerkers en klanten. JéWeRET is FSC-gecertificeerd en deelnemer van FSC Nederland, maar stapt steeds vaker over op PEFC, omdat de toeleveranciers hiertoe overgaan.

Stiho is deelnemer van de VVNH en conformeert zich aan het beleid. Leden van de VVNH verklaren alleen legaal gekapt hout te verhandelen en ondertekenen daartoe een gedragscode. De VVNH heeft voor 2009 twee belangrijke doelen. Ten eerste wil de VVNH zekerheid hebben over de herkomst van al het hout van alle leden (wat nog niet zegt dat het hout aantoonbaar legaal is geproduceerd). Ten tweede moet 75 procent van al het hout aantoonbaar duurzaam geproduceerd zijn. Voor het tropische hardhout ligt de VVNH nog niet op schema. Hiervan is nog minder dan 10 procent gecertificeerd voor duurzaam bosbeheer³⁹.

Tarkim zegt over het beleid: *"we willen geen illegaal gekapt hout, alleen FSC."*

³⁹ http://www.vvnh.nl/files/VVNH_rapportage_2006.pdf

7. Conclusies

Belangrijkste conclusies uit dit onderzoek:

- Er is nog steeds volop merbau verkrijgbaar op de Nederlandse markt in deuren en vloeren. Dit is niet gewijzigd ten opzichte van 2007. Het hout komt voornamelijk uit Indonesië (Papoea), waar tot 80 procent van het merbau illegaal wordt gekapt.
- De consument van buitendeuren heeft nog steeds geen duurzaam alternatief voorhanden. Voor houten vloeren is dit wel het geval.
- Er zijn duidelijke verschillen tussen de bedrijven. Achterblijvers laten hun inspanningen voor duurzame alternatieven voor merbau afhangen van de vraag naar duurzaam hout op de markt. Meer vooruitstrevende bedrijven ontwikkelen actief alternatieven en proberen de merbauketens op te schonen van illegaal gekapt hout.
- Bij de parketspecialzaken vond Milieudefensie de meeste misleidende of niet aantoonbaar juiste milieuginformatie over de duurzaamheid en legaliteit van het merbauhout.

7.1 Merbau vloeren en deuren op de winkelvloer

Uit winkelinspecties van Milieudefensie blijkt dat merbauhout nog volop wordt verhandeld op de Nederlandse markt. Consumenten kunnen, als zij een buitendeur willen kopen, nog steeds bijna niet om merbau heen. Voor de vloeren kan de consument daarentegen wel een bewuste keuze maken voor een duurzaam alternatief. Dit is niet gewijzigd ten opzichte van vorig jaar.

Enkele bouwmarkten en bouwgroothandels hebben sinds 2007 verdere stappen gezet om alternatieven voor merbau te ontwikkelen met hun toeleveranciers. Maar dit heeft nog niet geleid tot aanbod van alternatieven of tot FSC-gecertificeerde merbau buitendeuren in de schappen.

Intergamma beloofde in 2007 om binnen twee jaar het merbau uit te faseren, maar biedt tot op heden geen alternatief aan. Dit zit wel in de pijplijn. Maxeda (Formido, Praxis) heeft dit jaar ook harde doelstellingen voor duur-

zaam hout ingesteld om in de komende jaren voor veel verschillende productgroepen toe te werken richting 100 procent duurzaam hout. De bouwmarkten houden een slag om de arm voor het merbauhout, zeker Imabo en Bouwmaat stellen dat ze alleen overgaan op alternatieven voor merbau als die commercieel interessant zijn. Dit lijkt een meer afwachterende houding te betekenen. Multimate en Hornbach geven helemaal geen openheid van zaken aan Milieudefensie. Ook de parketspecialzaken en de koepel PGN, met uitzondering van Bruynzeel Vloeren, reageren niet op de enquête. In 2007 reageerde ParketGroep Nederland op het onderzoek van Greenpeace naar de vloeren en stelde dat de leden geen verantwoordelijkheid hebben voor de herkomst en legaliteit van het merbauhout.

7.2 Productie en import van merbau vloeren en deuren

Uit de enquête aan producenten en importeurs van vloeren en deuren kunnen onderstaande conclusies worden getrokken.

Van de deurenproducenten en -importeurs bieden Doornenbal, Weekamp, Kegro Deuren en Van Bruchem Deurenfabriek FSC-gecertificeerde houten buitendeuren aan. Doornenbal is de enige voor wie duurzame producten ook de hoofdmoot uitmaken.

De deurenproducenten, met uitzondering van Doornenbal, draaien nog voor meer dan de helft op merbauhouten buitendeuren. De herkomst van dit merbau is veelal Papoea, een risicogebied in Indonesië voor illegale en destructieve kap. Steffex en Kegro Deuren geven wel aan op korte termijn met een alternatief op de markt te komen. Deurenproducenten en importeurs zoals Steffex en Weekamp werken sinds 2007 harder aan de ontwikkeling van alternatieven en zoeken samenwerking met hun Indonesische partners om de houtketen van merbau op te schonen van illegaal gekapt hout. Hier zit sinds 2007 duidelijk beweging in. Doornenbal heeft de FSC-productie van 25 procent naar 80 procent van de totale deurenproductie uitge-

breid. Andere bedrijven stellen zich ook dit jaar nog steeds meer afhankelijk op van marktvaag en aanbod en schuiven verantwoordelijkheden voor duurzame productie door naar toeleveranciers.

De vloerenproducenten en importeurs leveren een breed scala aan houtsoorten. Slechts een paar bedrijven, zoals Inpa en JéWeRET, richten zich serieus op aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout. Stiho werkt met een legaliteitscertificaat, maar de overige bedrijven vertrouwen blindelings op bedrijfsverklaringen of reputatie van toeleveranciers voor de handel in merbau. Dit geeft geen enkele garantie voor een houtsoort waarvan een geschatte 80 procent illegaal wordt gekapt.

7.3 Milieuclaims

Dit jaar vinden de winkelinspecteurs van Milieudefensie de meeste milieuclaims bij de vloeren-specialzaken. In de folders, op websites of in e-mails van Kährs, Parket Tree, Bruynzeel Vloeren, Real Wood en Tarkett zijn uitingen gevonden over duurzaam en/of legaal bosbeheer die vol-

gens Milieudefensie misleidend kunnen zijn voor consumenten en niet aantoonbaar juist.

Daarnaast maken verschillende medewerkers in zowel bouwmarkten, bouwgroothandels als parketspecialzaken uitglidders met onjuiste beweringen over de duurzaamheid van het merbauhout.

Naar aanleiding van ons onderzoek in 2007 diende Milieudefensie een klacht bij de Reclame Code Commissie over de milieuclaim van Java deuren, waarin werd gesteld dat al het hout uit duurzaam beheerde bossen komt. Deze klacht heeft Milieudefensie gewonnen en Java deuren heeft haar reclameuitingen aangepast. Op de website staat nu echter een aangepaste uiting over duurzaam bosbeheer, die wat Milieudefensie betreft, ook niet helemaal hard te maken is door Java deuren.

8. Aanbevelingen

Het is hoog tijd voor overheden en bedrijven in houtproducerende en -consumerende landen om de houthandel te vrijwaren van illegaal en destructief gekapt hout. Merbau is een bedreigde boomsoort die in Indonesië tot 80 procent illegaal wordt gekapt en waarvan nog geen gecertificeerd aanbod voorhanden is voor duurzaam bosbeheer.

Daarom is het zaak deze boomsoort en de bossen waar deze soort groeit, zonder verder uitstel de nodige bescherming te geven. Zolang er een grote vraag blijft bestaan op de Europese markt naar goedkoop hardhout, zal de Indonesische regering niet in staat zijn om de bosbouwwetgeving te handhaven en te verbeteren. Daarbij komt ook nog eens dat bedrijven die inzetten op duurzaam geproduceerd hout, door de lagere prijzen van het illegaal gekapte hout benadeeld worden in hun concurrentiepositie. De grote rol van Nederland in de handel in merbau is niet langer houdbaar.

8.1 De politiek

Daarom moeten de Nederlandse overheid en andere Europese lidstaten:

- Zich inzetten voor snelle invoering van goede Europese wetgeving die de handel in illegaal gekapt hout tegengaat.
- Zich, samen met bedrijven en met de landen waar merbau wordt geproduceerd, inzetten voor het plaatsen van merbau op appendix III of II van de Convention on International Trade in Endangered Species (CITES) met een quantum op de handel voor verwerkte merbauprodukten.
- De Indonesische regering ondersteunen in de uitvoering van het exportverbod. De douane in de Europese lidstaten moet de opdracht krijgen dit exportverbod te handhaven.
- Duurzaam inkoopbeleid implementeren en flankerend beleid instellen voor de stimulering

van duurzaam geproduceerd hout op de nationale markt.

Nu de Europese Commissie het langverwachte wetsvoorstel om illegaal hout van de Europese markt te weren, heeft gepresenteerd, is het Europees Parlement eindelijk aan zet. Het wetsvoorstel dat de Europese Commissie heeft gepresenteerd is boterzacht.

Milieudefensie roept daarom de Europarlementariërs op om de wetgeving te verstevigen door amendementen aan te brengen die de wet effectief maken en verduidelijken.

De volgende punten zijn daarbij essentieel:

- Het moet strafbaar worden om illegaal gekapt hout te verhandelen.
- Er moet een standaard voor legaal hout komen die principes van duurzaam bosbeheer en internationale mensenrechten en milieuvverdragen ondersteunt.
- Betrouwbare en onafhankelijke traceringsystemen moeten verplicht worden in risicogevallen van illegale kap.
- Sancties moeten veel duidelijker worden omschreven.
- De wetgeving moet voor alle bedrijven op de Europese markt gaan gelden.

8.2 De bedrijven

Milieudefensie roept de bedrijven op om:

- Alleen aantoonbaar legaal en duurzaam geproduceerd hout te verhandelen. Dit moet een vereiste zijn voor verdere samenwerking met toeleveranciers van merbau.
- In samenwerking met toeleveranciers duurzame alternatieven voor merbauhouten buitendeuren te ontwikkelen en in de markt zetten. In andere Europese landen wordt al volop met andere houtsoorten gewerkt en ook bij enkele Nederlandse deurenproducenten en importeurs zijn deze alternatieven aanwezig.
- Beleid in te stellen met een duidelijk tijdspad

en doelstellingen voor het gebruik van 100 procent duurzaam geproduceerd hout. De focus moet daarbij liggen op regionaal geproduceerd hout, omdat dit ook nog andere milieuvordelen, zoals vermindering van transport met zich meebrengt.

- Ervoor te zorgen dat alle informatie voor consumenten over de herkomst en duurzaamheid van de producten aantoonbaar juist en niet misleidend is. De winkelmedewerkers moeten hierover goed geïnformeerd en opgeleid worden, zodat zij duurzaam hout kunnen promoten op de winkelvloer.

Bijlage 1.

Bezochte vestigingen per winkelketen in 2008

Winkelketen	Bezochte vestigingen	Tijdstip bezoek	aantal
Bouwmaat	Roermond, Zwolle, Leiderdorp, Haarlem	Week 42 en 43	4
Hornbach	Zaandam, Nieuwegein, Tilburg	Week 42 en 43	3
Praxis	Zwolle, Heemskerk, Tilburg, Leiden	Week 42 en 43	4
Gamma	Leidschendam, Oud Beijerland, Hengelo	Week 42 en 43	3
Formido	Heinenoord, Rotterdam, IJsselmuiden, Leiden	Week 42 en 43	4
Karwei	Zaandam, Tilburg, Leiderdorp, Utrecht	Week 42 en 43	4
Multimate	Tilburg, Hengelo, Heemskerk	Week 42 en 43	3
Imabo	Roermond, Rhenen, Nieuwegein	Week 42, 43 en 44	3
Multi Vloer	Beuningen, Utrecht, Groningen	Week 42, 43	3
Deelnemers Parket Groep Nederland ⁴⁰	Salland Parket te Deventer, Kern Parket te Amsterdam	Week 42 en 44	2
Bruynzeel Vloeren	Rotterdam en Utrecht	Week 43	2
Parket Tree	Rotterdam, Nieuwegein, Groningen	Week 43 en 44	3

40 Ook vestigingen van Multi Vloer en Parket Tree zijn aangesloten bij Parket Groep Nederland.

Bijlage 2.

Geënquêteerde deuren- en vloerenproducenten en importeurs

Deuren producenten en importeurs (Totaal 13)	Vloeren producenten en importeurs (Totaal 23)
Steffex Handelmaatschappij BV	Albers Parketfabrieken BV*
Dehagro Deuren BV	Dekora Parket BV*
Skantreae BV*	Inpa Parket
Doorwin / Houtindustrie Norhtgo BV	Parketfabriek Lieverdink
Austria Deuren BV	Van Kesteren parket
Albo Deuren BV*	Grönloh Parket B.V.
Doorwin / Kegro Deuren B.V.	Beter Hout BV Parketproducent*
Doorwin / Van Bruchem Deurenfabriek BV	FB Houtdistributeur BV*
TimmerSelekt/Doornenbal	Esco Vloeren Westerhoven
TimmerSelekt / Weekamp	Hak Vloerdelen B.V.*
Deurenfabriek Susselbeek Vroomshoop BV	Homburg Multi top floor*
Deurenfabriek Van den Berg BV*	Tarkim Nederland bv
Java Deurenfabriek BV	Hoofdkantoor Bruynzeel Vloeren
	Beukers vloeren
	Beugt
	JeWeRet
	Martimber Woodproducts BV
	Stiho BV
	Vorselaars Hout BV
	Fetim BV
	Rooding Parket BV
	Hatibo Flooring BV
	Woodpecker BV*

* Deze bedrijven hebben niet gereageerd op de enquête.
Bij de deurenbedrijven is dit inclusief de anonieme inzender.

Bijlage 3.

Enquête vloeren en deuren

Assortiment buitendeuren

1. Kunt u in onderstaande tabel voor uw assortiment buitendeuren⁴⁰ de houtsoort en herkomst van deze producten zo gedetailleerd mogelijk aangeven?

Houtsoort	Toeleverancier	Land van herkomst	Regio/bosgebied
Merbau			
.....			
.....			
.....			
.....			

2. Hoeveel buitendeuren heeft u geproduceerd in 2007 en in de eerste helft van 2008 en wat is het volume hout wat u hiervoor heeft gebruikt?

	aantal buitendeuren	volume hout (m3)	volume plaatmateriaal (m2)
merbau 2007			
merbau 1e helft 2008			
totaal 2007			
totaal 1e helft 2008			

Afzet

3. Welke markt beschouwt u als uw hoofdafnemer? (meerdere antwoorden mogelijk)

- De bouw groothandel
- Doe-het-zelfmarkten
- Aannemers
- Timmerindustrie
- Export
- Overig, namelijk

⁴⁰ Hieronder verstaat Milieudefensie alle buitendeuren, dus naast voordeuren ook bijvoorbeeld balkon- en tuindeuren.

4. Kunt u aangeven of er vanuit de markt(en) die u bedient ook vraag is naar duurzaam geproduceerd hout?

.....
.....
.....
.....
.....

5. Wat is het percentage aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout in uw productie buitendeuren? Kunt u dit onderverdelen voor de verschillende certificaten die daarvoor gehanteerd worden (FSC, PEFC, CSA etc.).

.....
.....

Beleid duurzaam geproduceerd hout

6. Is het beleid om legaal of duurzaam geproduceerd hout te gebruiken voor de productie van buitendeuren veranderd ten opzichte van 2007?

ja nee

7. Zo ja, kunt u dit dan toelichten? Heeft u bijvoorbeeld nieuwe maatregelen genomen om illegaal gekapt merbauhout te weren en duurzaam hout te promoten?

.....
.....
.....
.....
.....

8. Zo nee, kunt u dan aangeven als u beleid heeft voor duurzaam hout of uw staande beleid ook wordt geïmplementeerd? Als u geen beleid heeft voor duurzaam hout, kunt u dan aangeven waarom niet.

.....
.....
.....
.....
.....

9. Welke informatie krijgt u van uw toeleveranciers over duurzaamheid of legaliteit van de houtproductie voor buitendeuren in de bossen of plantages van herkomst?

.....
.....
.....
.....
.....

10. Heeft u nog opmerkingen of vragen naar aanleiding van deze enquête?

.....
.....
.....
.....
.....

Assortiment vloeren

1. Kunt u in onderstaande tabel voor uw assortiment vloeren de houtsoort en herkomst van deze producten zo gedetailleerd mogelijk aangeven?

Houtsoort	Toeleverancier	Land van herkomst	Regio/bosgebied
Merbau			
.....			
.....			
.....			
.....			

2. Wat is het volume wat u in 2007 en de 1e helft van 2008 voor de vloerenproductie heeft gebruikt?

	volume hout (m3)
merbau 2007	
merbau 1e helft 2008	
totaal 2007	
totaal 1e helft 2008	

Afzet

3. Welke markt beschouwt u als uw hoofdafnemer? (meerdere antwoorden mogelijk)

- De bouw groothandel
- Doe-het-zelfmarkten
- Aannemers
- Timmerindustrie
- Export
- Overig, namelijk

4. Kunt u aangeven of er vanuit de markt(en) die u bedient ook vraag is naar duurzaam geproduceerd hout?

.....

.....

.....

.....

.....

5. Wat is het percentage aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout in de vloerenproductie? Kunt u dit onderverdelen voor de verschillende certificaten die daarvoor gehanteerd worden (FSC, PEFC, CSA etc.).

.....
.....

Beleid duurzaam geproduceerd hout

6. Heeft u beleid voor duurzaam geproduceerd hout voor houten vloeren?

ja nee

7. Zo ja, waar bestaat dit beleid uit en heeft u ook concrete doelstellingen voor het aandeel duurzaam geproduceerd hout (tijdsfad, percentages etc.)?

.....
.....
.....
.....

8. Zo nee, kunt u dan aangeven waarom niet.

.....
.....
.....
.....

9. Welke informatie krijgt u van uw toeleveranciers over duurzaamheid of legaliteit van de houtproductie voor vloeren in de bossen of plantages van herkomst?

.....
.....
.....
.....

10. Heeft u nog opmerkingen of vragen naar aanleiding van deze enquête?

.....
.....
.....
.....

Milieudefensie – Friends of the Earth Netherlands
Postbus 19199
1000 GD Amsterdam
servicelijn: 020 6262 620

service@milieudefensie.nl
www.milieudefensie.nl